

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

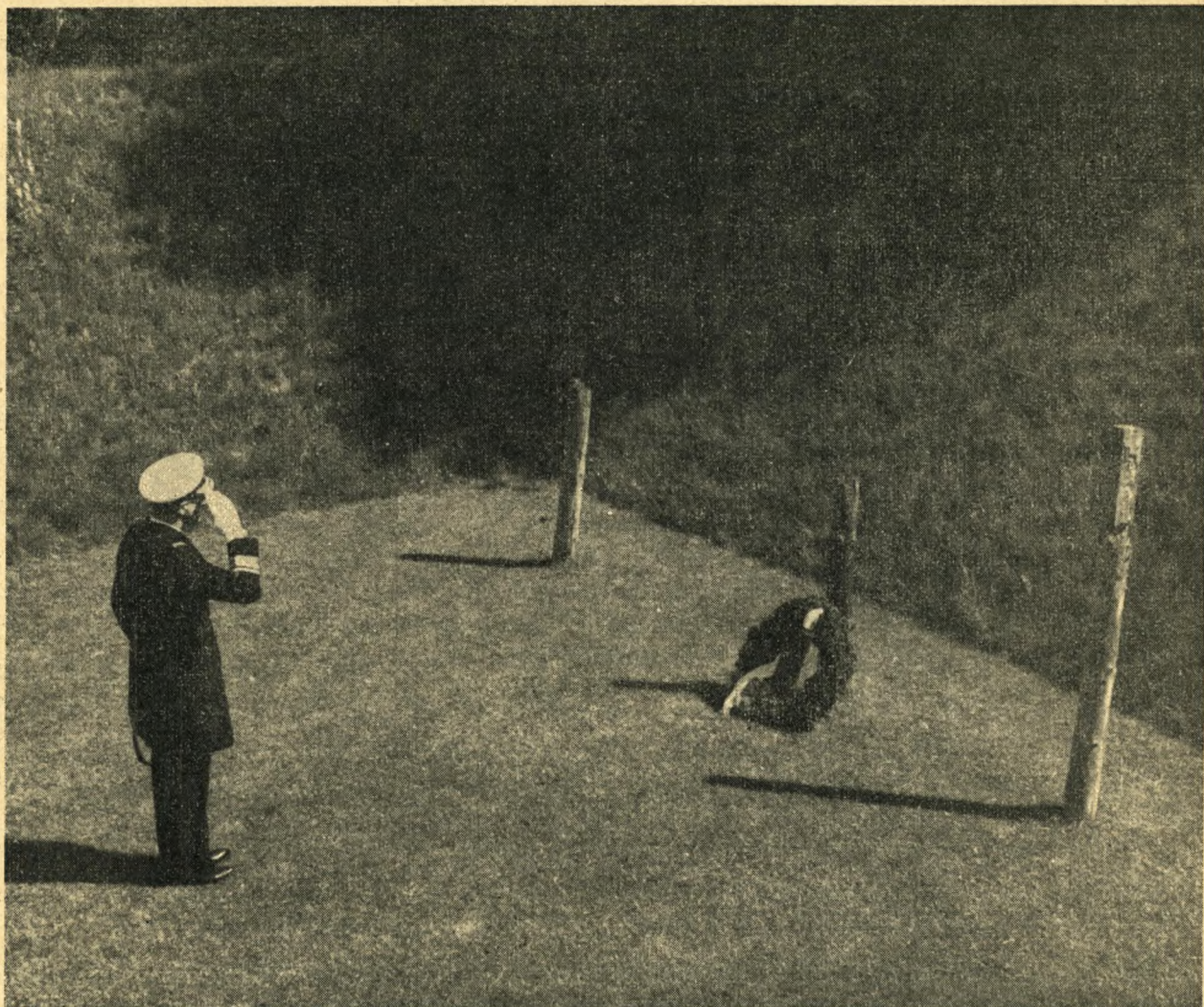
Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

PIGTRAAD

UDGIVET AF

KAMMERATERNES
HJÆLPEFOND

På befrielsesdagen blev der holdt en mindehøjtidelighed ved henrettelsespladsen i Ryvangen i København. På billedet ses flådens chef, viceadmiral A. H. Vedel, der efter at have nedlagt en krans ved henrettelsespalen, aflægger honnør.

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

stiftet 1945

PROTEKTOR: HS. KGL. HØJHED PRINS AXEL

Fondens kontor: St. Kannikestræde 10, Kbh. K. (kontortid 9—12,30).

Telf.: Om dagen Minerva 1336 om aftenen Ordrup 5075 — Postkonto 780

Medlemmer: Iflg. fundatsens § 4 kan som medlemmer af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet på aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været indsat i danske eller tyske fængsler eller i danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre. Danske sydslesvigere, der ikke har dansk indfødsret, men iøvrigt opfylder betingelserne, kan også optages, ligesom personer med norsk indfødsret, der har været bosiddende i Danmark og har øvet aktiv indsats i frihedskampen, også kan optages som medlem.

Formål: Iflg. fundatsens § 14 skal de midler, fonden har til rådighed til uddeling, fortrinsvis komme deporterede, sekundært alle de, der som følge af deltagelse i frihedskampen har været arresteret og interneret, til gode tilligemed disse sidstes efterladte. Kammeratskabshjælpen ydes til: 1) Kammerater, hvis helbred på grund af frihedskampen har lidt sådan skade, at de ikke økonomisk er i stand til at give deres børn den uddannelse, som de ellers ville have fået. 2) Børn efter faldne kammerater. — Beløbet skal fortrinsvis anvendes til at give børnene en uddannelse som den, deres fader ville have givet dem, hvis han var forblevet i live. 3) Tilskud til særlige formål udover de ovenfor under 2 nævnte til kammeraternes enker og børn. 4) Tilskud navnlig som hjælp til studieophold, rekreationsophold her i landet eller i de andre nordiske lande — og andre lignende øjemed.

BESTYRELSE

Forretningsudvalget:

Formand: Konsul, sagfører Kaj V. Dahl, Vitus Berings Plads 1, Horsens.
Næstformand: Militærattache Fl. B. Larsen, Stockholm.

Kasserer: Statsaut. revisor H. C. Steen Hansen, St. Kannikestræde 10, Kbh.
Leder af fondens kontor: Arkitekt H. Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137,

Charlottenlund, Ordrup 5075.

Kst. sekretær: Tobakshandler Sv. Darling, Hillerød.

Den øvrige bestyrelse:

Damtoft, Aage E., præst, Vesterbro 76, Alborg.

Fosmark, Johs., overlærer, Redaktør af Pigtraad, Slagelsegade 9, 2., Kbh. Ø.
Øbro 8537.

Hansen, Viggo, fabrikant, Spigerborggade 2, Varde.

Holt, Paul, seminarieførstander, cand. mag., Århus.

Jespersen, Otto, landsretssagfører, Søndergade 72, Århus.

Johansen, P. A., arkitekt, Bernstorffslunds allé 80, Charlottenlund.

Kjeldsen, K., oberstløjtnant, Odense.

Kæraa, Leo, tandteknikermester, Banegårdspladsen, Århus.

Leth, O., bibliotekar, Johnstrupsvej 8, Sorø.

Loft, Johs., gas- og vandmester, de Mezasvej 18, Århus.

Mahler, P. E., førstelærer, Nr. Søby Skole, Nr. Søby, Fyn.

Malling-Jacobsen, A., ritmester, Kollund, Sønderjylland.

Møller, Poul, fabrikant, Skive.

Næsted, Børge, læge, Sadolinsgade 9 st. th., Odense.

Olesen, Otto W., boghandler, Randers.

Olesen, O., kontorchef, Grønnegade 18 A, Herning.

Rambusch, H., landsretssagfører, Kongensgade 49, Esbjerg.

Riis, Poul, pastor, Rosenvængets Sideallé 5, København Ø. Tria 3101.

Politifuldmægtig H. Schlanbusch, Stønnekjær, Vinding, Vejle.

Thestrup, K. (M. F.), dommer, Viborg.

Thorsøe, Holger, købmand, Sønderborg.

KHs feriehjem

Kammeraternes Hjælpefond ejer et dejligt beliggende og velindrettet feriehjem, beliggende på Kegnæs på Als i Sønderjylland.

Interesserede kammerater kan få det for kortere eller længere tid for sammen med familien at samle sundhed og kræfter i den friske luft under de frie forhold.

Interesserede bedes sende et par ord til Kammeraternes Hjælpefondens kontor, St. Kannikestræde 10, Kbh. K. for at meddele, hvornår og hvorlænge man ønsker huset.

Vi har i april-nummeret bragt et fotografi af feriehjemmet, og skal i denne forbindelse nøjes med at anføre, at det drejer sig om et grundmuret hus. Det er møbleret. Der er flere stuer, bl. a. en pejsestue. I køkkenet er der Kosangas — og det kan jo alle husmødre lide. Der er tilstrækkelig plads til, at to familier om det ønskes kan bo i Kegnæshuset samtidigt, men i almindelighed bor der kun een familie ad gangen.

Man kan ansøge

1. om huset,

2. om huset med rejse,

3. om huset med rejse og husholdningspenge alt eftersom behovet er.

Feriehjemmet er foreløbig optaget til 23. august.

Vi kan forøvrigt tilføje, at Kristeligt Dagblad for d. 1. maj bragte en meddelelse om, at Landsforeningen Boserups Minde's midtjydske afdeling nu muligvis ville starte noget helt nyt, nemlig et rekreationshjem for hele familien, hvor den en ægtefælle har været på sanatorium og trænger til rekreationsophold.

Det er meget smukt at ville praktisere en sådan idé, men når man i overskriften fastslår, at det drejer sig om noget helt nyt, må vi tilføje, at Kammeraternes Hjælpefond allerede for nogle år siden har løst en sådan opgave ved oprettelsen af feriehjemmet på Kegnæs.

Ideen er jo nemlig her, at det ikke blot er patienten, men hele familien, der tager på rekreation.

Kongehuset under besættelsen og dronningens sidste år

Af oberstløjtnant Th. Thaulow

Overfaldsdagen — den 9. april 1940 — ramte kong Christian med hele situationens hårdeste alvor. På trods af ikke-angrebspagt og gode løfter sprang tyskerne overalt i land, og i København knaldede skuddene i gaderne, medens mørke, tunge bombemaskiner drøned uhyggeligt hen over Amalienborg, hvor garderne modigt forsvarede deres konge og dronning. »Jeg følte det«, sagde kongen engang senere, »som var jeg til fægtningsskydelse ved Frederiksværk«! En af garderne blev såret i lungen og bragt ned i portnerlogen. Kongen gik ned til ham, trykkede hans hånd og takkede ham for hans trofasthed og mod. To andre gardere fik han senere lejlighed til at hilse på.

Dronningen var fortvivlet, og da den tyske øverstkommanderende, general von Kaupitz, en af de første dage var i audiens, gik hun hen til ham og sagde, at det gjorde hende ondt, at det var hendes tidligere landsmænd, som på den måde var rykket ind i Danmark. Hun havde nu været 42 år her i landet, kendte sine danske landsmænd og kunne garantere, at hvis tyskerne opførte sig korrekt, ville vi også gøre det.

General Kaupitz var en magt-

fuld personlighed, som i det halvtredive år, han var heroppe, evnede at sætte igennem, hvad han havde lovet. Med kong Christian forhandlede han »som soldat med soldat« og viste ham respekt som repræsentant for et af Europas ældste kongehuse.

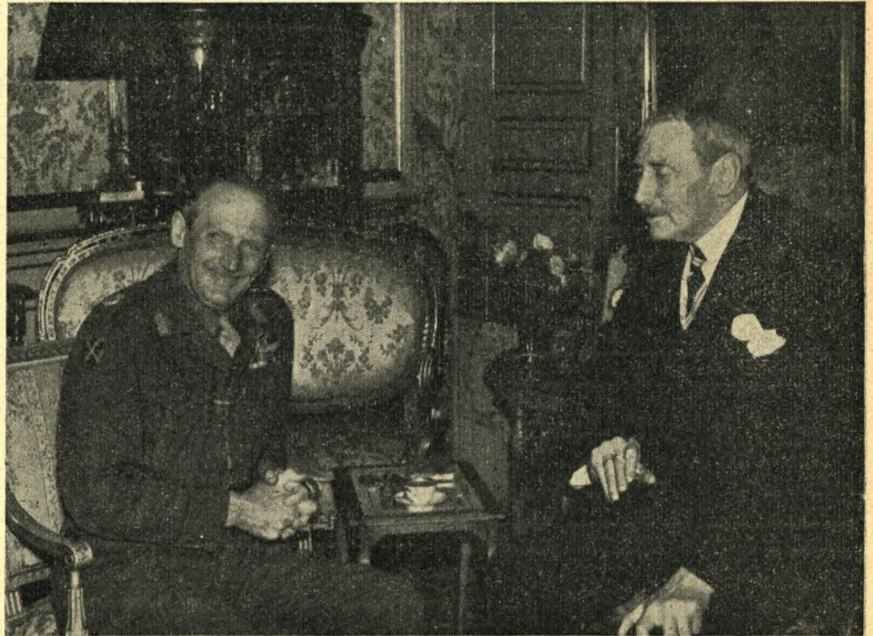
Tre dage efter besættelsen genoptog kongen sine sædvanlige rideture alene gennem byen — han måtte ud i fællesskabet med sit folk. Vi så, hvor landets besættel-

se havde furet hans ansigt og kroget hans ryg.

*Igen i dag du rider gennem
staden,
kongelig, venlig, dansk din
morgentur.*

*Ah, det gør godt — som om det
siges til os,
at Danmark sidder dog endnu
i sadlen.
(Kaj Munk).*

Han var pludselig blevet forlenet med en stor magt. Tyskerne ønskede kun at forhandle med ham, men når de bad om foretræde, kunne hans nerver dirre — hvad ville de mon nu? Men når de stod i hans stue, var han den værdige og faste monark, som sagde sin mening og bestemt nægtede at indlade sig på mere, end Danmark var gået

Montgomery i samtale med Kong Christian den X.

S. U. M. A/S

NÆSTVED

INSTALLATIONSFIRMAET

Knud Lodal Mortensen

H. Juul Hansens Eftf.

Jernbanegade 6

Næstved

Tlf. 1227

SPAREKASSEN

FOR

NÆSTVED OG OMEGN

Hjultorvet

A. Larsen's Eftf.

Vald. Jensen

Hjultorvet

Telf. 145

NÆSTVED

Johs. Clausen 1/s

Hjultorvet

Telf. 49-2049

NÆSTVED

INVENTAR-firmaet
Dich & Bach

S. Alb. Andersen

Det rigtige Hjørne

Hjultorvet 9

Næstved

Auto Lakkeriet

»Expert«

Svend Kristoffersen

Slagelsevej 23

Tlf. 743

NÆSTVED

Nordisk Ventilator Co.

Aktieselskabet

Næstved

Danmark

A/S DANSK

SKOVINDUSTRI

NÆSTVED

Banken for Slagelse og Omegn

WILH. SMITH A/S

NÆSTVED

»Modstandsforeningen«

NÆSTVED

Georg Lorange & Co's Eftf.

Vinhandel en gros

NÆSTVED

Sydsjællands Kaffebæreri

v/ P. E. Andersen

NÆSTVED

FR. BRANDT

NÆSTVED

Tlf. 71

Næstved Kaffebæreri

Henry Jacobsen

Ringstedgade 2 A

Næstved

A/S Sydsjællands

Frø-Kompagni

NÆSTVED

Tlf. 777

Tlf. 777

»BRISTOL«

Vinhusgade

NÆSTVED

E. Brix Petersen

Smede- og Maskinforetning

Friggasvej (ved Rampen)

Næstved

Tlf. 763

City Bazaren

Sct. Mortensgade 5

Næstved

Tlf. 1477

SPAREKASSEN

FOR

SLAGELSE OG OMEGN

A. Mikkelsen & Søn

SLAGELSE

ANTON PETERSEN

Korn- & Foderstoffer

SLAGELSE

Tlf. 25

Tlf. 24

Scala Bio

SLAGELSE

Reserveret

S. A. S.

Vilh. Langes

Cigar- og Tobaksfabriker

Aktieselskab

Slagelse Valsemølle A/S

ind på i »overenskomsten« af 9/4 1940.

Dronningen stod trofast ved hans side, rolig og klog. Hun talte med ham om alt, som var svært, opmuntrede, mildnede og beroligede. Hun tog så sandt sin del af byrderne — Danmarks gode dronning i disse år.

General Kaupitz var kaldt hjem og nye SS-mænd og nazi-politikere sendt herop. Stærkere og stærkere blev den tysk-danske spænding, og med foragt så vi på de danske, som svigtede deres pligt og gav fjenden håndsleg. I sommeren 1942 begyndte udviklingen at drive mod krisen.

Til kong Christians fødselsdag d. 26. september d. å. sendte rigskansler Hitler ham et telegram, som kongen besvarede på sædvanlig måde: »Min bedste tak, Christian Rex«. I sine storhedsfornemmelser mente Hitler ikke at kunne nøjes med dette telegrafiske svar af et lille lands monark. Ribbentrop lod os vide, at »en konge af Danmark må være klar over, at et telegram fra den tyske fører under disse omstændigheder er en meget stor ære«. Den korte tak var en fornærmelse ikke blot mod det stortyske folk, men også mod det stortyske riges fører, som ville vide »entgültig« at finde veje i fremtiden mod den slags episoder.

Kongen lod straks hoftelegrafstationen undersøge, hvad han tidligere i lignende tilfælde havde svaret andre statsoverhoveder, som han ikke var i familie med, og det viste sig at have været ganske tilsvarende. Iøvrigt var han rolig, og man mærkede ikke den mindste ængstelse hos ham, kun lidt usikkerhed for, hvad Hitlers hensigt havde været, og hvad han kunne

tænkes at ville finde på af nye overraskelser! Man kunne jo vente sig alt. I hele landet var nerverne imidlertid i feberagtig spænding, også fordi det forhadte »Frikorps Danmark« kom herop på besøg. Hvad skulle der ske? Kongen red uanfægtet sine morgenture.

Den 19. oktober s. å. (1942) ramtes befolkningen af et nyt chock — kong Christian var faldet med hesten ved Esplanaden og bragt i en almindelig brandambulance til Amalienborg og herfra videre til Diakonissestiftelsen. En lungebetændelse stødte til, og kongen svævede mellem liv og død. Aldrig er der ønsket, håbet eller bedt for en elsket konge som nu for kong Christian, og den 27. oktober indtrådte der virkelig en bedring — et mirakel, sagde en af lægerne. Kongen kom sig, men en lang rekreation forestod på Sorgenfri.

Den 5. november kom den 39-årige dr. Werner Best hertil som »Bevollmächtigte des deutschen Reiches«, og vi kunne belave os på en strengere kurs. Tyskerne begyndte også at bruge deres mest brutale nazi-metoder. Danmark var ikke længere blot et land, som midlertidig var militært besat, men på vej til at blive slugt af det stortyske rige. Konge og folk kæmpede imod, og den illegale presse samt sabotagen begyndte.

Den 29. august 1943 blev resterne af den danske hær overfaldet, og for 2. gang blev kongen og dronningen angrebet, denne gang ude på Sorgenfri midt om natten. Kuglerne slog mod slottets mure, og to gik igennem vinduerne ind til kong Christians arbejdsværelse, den ene ganske lavt henover hans skrivebordsstol, således at havde han siddet der, var han blevet ramt.

Han var endnu ikke rask, men klædte sig på og lod sig bære ned i sin stue. Undervejs nedad trappen udtalte han sin forbavselse over, at den tyske værnemagt atter foretog et så lumpent overfald, efter at de dog havde afvæbnet os i 1940!

Dronningen stod bag hans stol, da den tyske general trådte ind og modtoges med følgende velkomst af kongen: »Guten Morgen, mein tapferer General«! De var nu fanger med tyske soldater vandrende op og ned på begge sider af slottet. Dronningen sendte straks mad ned i vagtstuen til de derværende fangne, danske gardere — til den største forundring for tyskerne, over at en dronning virkelig tænkte på den slags småting!

Efter dette gemene og unødige voldsomme overfald var hæren helt opløst — efter general Hannekens udtalelse - »forbigående rent praktisk forhindret i at udøve sine funktioner« og ministeriet trådt tilbage. Danmarks lille båd drev i den oprørte sø uden ror og rig, men endnu vajede Dannebrog agter. I stævnen stod skipperen og spejdede fremad, medens gode, danske mænd endnu havde tag i årerne.

Den tyske terror steg, og rædselsbudskab på rædselsbudskab bredte sig ud over landet. Den 1. oktober blev ganske vist den tyske, militære undtagelsestilstand ophævet og de fangne militære frigivet, men kun for at tyskerne derpå indledede jødeforfølgelserne. Nogle militære tog til Sverige, men hovedparten af officerer, officianter, underofficerer og menige blev herhjemme og mange gik under jorden for at danne kernen i den store frihedshær, der nu under frihedsrådets ledelse tog kampen

Reserveret
SLAGELSE

A/S **DANSKE GULDSMEDES SØLVVAREFABRIK**

Slagelse

A/S Slagelse
Mælkekompani
Tlf. Slagelse 96

BIOGRAFEN

SLAGELSE

Morsø Støbogdslager
v/ Poul Messerschmidt
SLAGELSE

Tlf. 148

Tlf. 148

P. Rasmussen

SKOTØJ

Rosengade 8

SIAGELSE

L. Ulrich's
Isenkramforretning
SLAGELSE

TELEGRAMHALLEN

Godtfred Larsen
SLAGELSE

Tlf. 165

Tlf. 1426

SORØ

SPARE- OG LAANEKASSE

Knudsen & Jørgensen
Papir en gros
SLAGELSE

Brødrene Hillers

Sjællands Jern & Staalforretning
Tlf. 1605 (12 Ledn.) Slagelse

Aktieselskabet

Banken for Sorø og Omegn

Kør
WANDERER
Cykler

»Sig det med Blomster«

fra
Otto Christiansen
Absalonsgade 6 Sorø 509

N. A. HANSEN

Tlf. 721 — 722
SORØ

Verner Sørensen
Rosengade 7 Slagelse

Manufakturhandler

OVE HEE
SORØ

H. C. Lunge & Søn

SORØ

KINO

Gørlev

MANUFATURHANDLER

Carl Andersen
SORØ

Lynge Andelsmejeri

Lynge pr. Sorø

Høyers Konditori

SLAGELSE

Orla V. Nielsen
Herre- og Drengeskivpering
SORØ

Sorø Stakitfabrik

SORØ

SJÆLLANDS

Pøsten

Chr. Soelberg & Søn

Tlf. 31
SORØ

Manufaktur
Trikotage

J. GEERTSEN

Halskovvej 40 . Korsør

op mod den tyske besættelse. Medens dagbladene måtte tie bomstille, kunne den illegale presse bringe besked om, hvad der skete rundt om.

Kongen og dronningen var den 6. september (1944) flyttet til København, hvor et politikommando overtog vagten på Amalienborg. Tyskerne søgte at vinde kongeparret og give besættelsen et skær af legalitet, idet de fandt på at sende dronningens brodersøn herop som diplomat, for at han kunne bryde en bresche i det skarpe forhold mellem tyskerne og kongehuset. Dronningen lod ham kalde for kort at meddele ham, at han under de herskende omstændigheder ikke kunne vente at blive indbudt til dem. Når krigen engang var forbi, ville det altid være hende en glæde at modtage ham.

Med levende interesse fulgte kongen og dronningen modstandsbevægelsens bedrifter, og de beundrede de kække frihedskæmpere. De fik også sendende alle illegale blade, og igennem dem fulgte de begivenhederne. Allerede fra august 1943 havde dronningen — som andre af kongehusets medlemmer — illegale kontakter, og da hun i en kort tid ikke havde fået sine egne numre af de illegale blade, sendte hun et brev, undertegnet med sit kodenummer, til »Information«. På grund af den tiltagende farlige situation måtte brevet desværre ødelægges, men det lød: »Kontakten glippet. To sidste numre ikke fremkommet. Abonnenten er ikke tilfreds med at læse sin mands eksemplarer«.

Gentagne gange gjorde hun, hvad hun formåede, for at komme de af tyskerne fængslede kvinder til hjælp, og det var f. eks. på hendes foranledning, at den engelskfødte,

dødsdømte frihedskæmperske fru Monica Wichfeldt til Engestofte på Lolland, i 1944 blev benådet med et livsvarigt, tysk fængsel, hvor hun afgik ved døden året efter.

— — —
I 1944 besluttede general Pancke at slå vort politi ned. Det skete den 19. september. Overalt blev vort politi arresteret og ført ned til en koncentrationslejr i Tyskland, hvor flere af dem omkom. Dronningen var den dag ude at spille golf, da luftalarmen hylede over byen. Man anede uråd og telefonerede efter hende. I en forrygende fart nåede hun Amalienborg kl. 12,10, og fem minutter efter rykkede tyske tropper fra Tolbodvej opad Amaliegade mod palæerne. Ledet af kongens adjutant, kaptajn P. Henning-

sen (der havde ledet forsvaret af Amalienborg den 9/4 1940) og politikommissær Nielsen-Ouø tog politibetjentene uforfærdet imod fjenden. De var jo alle gamle soldater, der var vant til at bruge et gevær. Via forsikringselskabet Balticas gård bragte modstandsfolk dem mere ammunition, og dronningen sendte lakajer med øl ned til de kæmpende. Lidt over kl. 14 kom et tysk marinefartøj sejrende og beskød bagsiden af palæerne med maskingeværer. Tyskerne forsøgte også at gå i land, men joges tilbage af politiet. De søgte derpå at bringe en kanon til skud, da kongen gav ordre til at standse skydningen, som derefter døde hen. Politiet holdt valpladsen og vagten lige til krigens afslutning — til stor

Dronning Alexandrine i Engestofte kirke ved mindstensofsloringen for Monica Wichfeld, 24. sept. 1942. Fra v.: Ivan Wichfeld, Dronningen og lady Bedford

Mikroværk A/S

Sydmarken 32-38
Søborg Tlf. Søborg 4838

A/S BRAVOUR

INDUSTRI- OG HANDELSSELSKAB

Buddingevej 312-316

Søborg

Storvaskeriet

SØBORG 4711

det dufter af renhed

Sydmarken 25-27 Søborg

Johan Christensen & Søn

TOBAKSVEJEN 19-21 — SØBORG

Mathias & Feddersen

Søborg 4676

Sydmarken 10-20

København Søborg

Amager Travelskab

Jensen & Andersen

Mejerimaskinfabrik A/S

SYDMARKEN 23 SØBORG

A/S Bøgelund-Jensen

Vesterbrogade 2, København

EFFORT MASKINFABRIK

Gladsaxevej 342-54

København Søborg

RESERVERET

Landvaskeriet
SORTTEVIT

Søborg Hovedgade 27 Søborg

Hairline Trading Company A/S

Nestle Permanent

ROSENKÆRET 41 - SØBORG

C. J. Jensens Eftf. A/S

Valkendorffsgade 32 København

Borchorst & Lindhard A/S

Selma Lagerløfs Allé 20

Søborg Tlf. Søborg 4842

J. FRIBERG & SØNNER

Grammofonskabe & Kasser

Kun en gros

Niels Finsens Allé 31-33

Tlf. Søborg 2322 Søborg

OVOMALTINE

Reserveret

P.

Folkebibliotekernes Indbindingscentral

v. Edv. Pedersen

Maglegaards Allé 50 Søborg

KR. ANDERSEN

Skjorte - Pyjamas - Slipsfabrik

Frederikssundsvej 62

København N. V.

A/S Central Renseri

Farveri og kemisk Tøjrensning

Frederikssundsvej 276

Frederiksborgvej 5

Amagerbrogade 138

Ndr. Fasanvej 96

Ndr. Frihavsgade 24

Elmotorværkstedet

TVILLINGERNE

Sydmarken 10 - 20 Søborg

Tlf. Søborg 6046 — 6082

Kgl. Hof. Broncestøber

Laur. Rasmussen

Raadmandsgade 16

ærgrelse for vore hipo-folk, der havde glædet sig til at rase i palæerne, og for de tyske nazi-folk, som hånende kaldte Amalienborg for »das kleine Weimar«.

Regeringen i Berlin var fuldt orienteret om stemningen indenfor vort kongehus. Man frygtede, at tyskerne både af utilfredshed hermed og for at sikre sig kongelige gidsler til sikring af eventuel tilbagetrækning af deres tropper herfra ville deportere kongen, dronningen og mulig kronprinsparret til Tyskland. En særlig gruppe af frihedskæmpere havde den smukke opgave at overvåge Amalienborg. Chefen for denne, kaptajn i livgarden Troels Branner, tog initiativet til at udgrave en 40 m lang tunnel under Frederiksgade fra Kongens palæ til Ridehuset. En sådan havde man senest savnet under kampen den 19. september. Ad en sådan vej kunne kongefamilien også i givet fald føres ud til en zonevogn i Balticas gård for herfra at reddes videre. Kaptajnen forelagde tanken for et ingeniørfirma, som påtog sig at udføre tunnelen. Kun ganske enkelte indviedes i planen. Sidst i december fik dronningen nys om sagen og måtte meddeles hele planen, men hun skånede kongens helbred ved ikke at fortælle ham den. Arbejdet udførtes i døgn drift og foretoges af fuldt pålideligt mandskab, alle frihedskæmpere og tidligere gardere. Grundvandspumperne ødelagde imidlertid en i nabohuset boende tysk majors nattesøvn, men det lykkedes at berolige ham med, at det kun drejede sig om nogle kloakarbejder. Man fandt det dog klokest ikke længere at arbejde om natten. Den 5. marts 1945 var tunnelen færdig, og kongen fik først

da besked om den. Han takkede hjerteligt alle, der havde haft med den at gøre.

— — —

Tyskerne og hipo-folken kom efterhånden fuldstændig ud i den mest hensynsløse desperation, og sprængninger, fængslinger og mord hørte til dagens orden. Alligevel tændtes der hos os danske et godt håb om, at nu kunne det næppe vare så længe endnu. De sidste uger kunne dog blive de værste, hvis tyskerne indrettede Danmark til en pindsvinestilling, hvor de kunne holde sig, efter at Tyskland var erobret. Med stormende jubel modtoges derfor B.B.C.'s radiomelding den 4. maj om aftenen, at Tyskland havde kapituleret. Danmark var lykkelig, men endnu mærkedes dog en del uro, og da dronningen den 6. kørte ud til Sct. Lukasstiftelsens årlige stiftelsesfest, fandt man det rigtigst at lade hende konvojere af en vogn med frihedskæmpere. Den 9. april åbnede kongen den danske rigsdag, og dronningen skrev til missionær, frk. Marie Rasmussen i Pakistan. »Det har været tunge år, særlig de to sidste, og det er sørgeligt, at så mange gode mennesker er dræbt. Til gengæld godt at føle som hele folket holdt sammen, og modstandsbevægelsen har været pragtfuld«.

— — —

Stadig var kong Christian ikke rask efter faldet med sin hest i 1942, og den lange, jernhårde besættelsestid havde ydermere slidt på hans kræfter, skønt dronningen havde gjort alt for at hjælpe ham gennem mismodet og fortvivlelsen. Lykken over Danmarks befrielse lavede ham dog meget op, og han

formåede, som nævnt, den 9. april 1945 at åbne rigsdagen med en lang tale, og den 10. juli — årsdagen for hans ridt i 1920 over den gamle grænse — modtog han en deputation af sønderjyder, overfor hvem han udtalte, at genforeningen var den lykkeligste begivenhed i hans regeringstid, og at sønderjydernes kamp under fremmedvældet havde lært deres landsmænd nu at holde sammen.

I januar 1947 blev kongen igen syg, og den 20. april sov han stille hen på Amalienborg.

Efter sin gemals død trak dronning Alexandrine sig ud af alle repræsentative pligter og levede sine sidste år tilbagetrukket og beskedent, således som det var hendes sande natur. Med afbrydelse af et juleophold i København, en årlig forårsrejse til Syden og nu og da en afstikker til Klitgården, holdt hun mest af at være på Marselisborg, som var arvet af vor nuværende konge, men som denne havde stillet til rådighed for sin moder. Her var hun lykkeligst, passede sin have, besøgte venner på omegnens herregårde, levede med i det århusianske dagligliv og sad hver søndag på sin plads i domkirken. Endnu i efteråret 1952 var hun oppe på Klitgården og oplevede her den store »Main brace-øvelse« på Skagen. Trods stormen stod hun i timevis på stranden for at se bådene komme ind. I vintertiden drak hun et par gange kaffe hos fyrmesteren!

Med hende gik en af Danmarks gode dronninger bort, en god hustru og en god moder, en kvinde, som ikke kendte til frygt, og hvis sjælsstyrke, tålmodighed, kærlige hjælpsomhed og ukuelige ro havde

Dampvaskeriet Absalon

Frederikssundsvej 131

Brønshøj

Heinr. Jessen & Co.

Deres Renser og Farver

Bønshøjholmallé 45

Tlf. 96 — 495 — 496

Hofslætter & Ebbesen

Plastikfabrik

Haabets Allé 8

København Brønshøj

Tlf. Bella 307

C. Rønnow Dampvaskeri

Skoleholdervej 26 København N

MONARK SKO

K. K. Kristensen

Møllegade 8—10 København N

W. H. W.

Møbeindustri A/S

Knapholmen 4 — Herlev

Tlf. Yrsa 780 Giro 70995

**Vordingborg
Trælasthandel A/S**

SPAREKASSEN FOR
VORDINGBORG OG OMEGN

Centraltrykkeriet

Vordingborg

Tlf. 9

POUL OLSEN

VORDINGBORG

Tlf. 220

A/S IVINKEL

Maaløv - Tlf. 377

Køge Kulforretning A/s

A/s Tapetfabriken »FIONA«

Faaborg

AKTIESELSKABET
LANDBRUGS- OG HANDELS-
BANKEN I VORDINGBORG

CARL MEDINGS

Aktieselskab

VORDINGBORG
JERNSTØBERI og MASKIN-
FABRIK A/S

AKTIESELSKABET
SKJELSKØR LAANE OG
DISCONTOBANK

Aktieselskabet
*Banken for Vordingborg og
Omegn*

Faaborg
Andels
Svineslagteri

Kød og Flæsk
Brdr. Soelberg
Algade 86 Vordingborg

Banken for Ringe
og Omegn A/s

E. Jespersen
Aut. Elektroinstallatør
Tlf. 58 Dalmose

Aktieselskabet

F. A. Meding

Telf. 41

Skælskør

Hørfabriken i Tommerup

Videnskabelig undersøgelse af k-z-lejrenes hungersygdomme udgivet på engelsk

Per Helweg-Larsen, Henrik Hoffmeyer, Jørgen Kieler, Egil Hess Thaysen, Jørn Hess Thaysen, Paul Thygesen, Munke Hertel Wulff: *Famine disease in German Concentration Camps. Complications and Sequels.* (Acta Medica Scandinavica, suppl. 274 og Acta Psychiatrica et Neurologica Scandinavica, suppl. 83). På engelsk 460 sider ill. 1952. Dan. kr. 35.— eller 36 sh. 9 d.

Dette arbejdes forhistorie er følgende:

Dels har knapt 1500 tidligere koncentrationslejr-fanger frivilligt og med stor beredvillighed påtaget sig besværet med besværelsen af de udførlige spørgeskemaer og underkastet sig de undersøgelser, der ligger til grund for afhandlingen, og dels har arbejdet været genstand for presseomtale i forbindelse med en foreløbig redegørelse, som blev givet i Ugeskrift for Læger i 1949. Endelig er undersøgelsen og dens resultater blevet omtalt for tidligere koncentrationslejr-fanger og deres pårørende ved et møde i anatomisk auditorium i København i januar 1950.

De tyske k-z-lejre har utvivlsomt været skuepladsen for en af de største sultetragedier, der har været iagttaget i Europa. Millioner er her gået til grunde gennem udhungring, d. v. s. sultesygdommen og dens følgetilstande. Med nærværende arbejde har man bl. a. ønsket at yde et medicinsk bidrag til den historiske bedømmelse af koncentrationslejrene. I betragtning af at koncentrationslejrene byggede på den biologiske udslættelses princip, må netop sygelighed og dødelighed indgå som et nødvendigt led i vurderingen af disse lejre. Hovedformålet med arbejdet har været at beskrive sultesygdommen og dens følgetilstande.

Uden tvivl har sult og hungersnød pint og dræbt flere mennesker og været en større hindring for civilisationen end krige. Til trods herfor er det en sørgelig kendsgerning, at man indtil de seneste år kun har vidst overordentligt lidt om den menneskelige organismes reaktion på sult og om behandlingen af udhungrede mennesker. Under og efter den anden verdenskrig er der fremkommet et stort antal arbejder, som kan belyse disse problemer. Det har været meningen, at det foreliggende arbejde skulle yde sit beskedne bidrag på dette område.

Det ja, som du gav prins
Danmark
i ungdommens leende vår,
det holdt du til ham, til os alle,
de mange,
de skiftende år.

Undersøgelsen har nærmest haft karakteren af et experiment, idet det har været muligt at betragte udhungringen, den fysiske og psykiske belastning i lejrene nogenlunde isoleret, da fangerne så godt

som alle er blevet deporteret fra forholdsvis gode forhold, og de ved befrielsen atter har kunnet vende hjem til et land, som ikke var ødelagt af krigen.

Indledningsvis gives en omfattende oversigt over deportationsforholdene og dermed grundlaget for fremkomsten af sultesygdommen. Kosten var overordentlig næringsfattig, oftest indeholdt den mindre end 1.000 kalorier og undertiden helt ned til 500 kalorier om dagen (normalt ca. 3.000 kalorier). Samtidigt var de fleste af fangerne tvunget til at udføre hårdt fysisk arbejde. Det er forståeligt, at sygeligheden under disse forhold nærmede sig de 100%. *Afmagringen* var sædvanligvis meget betydelig. Omtrent $\frac{1}{4}$ af alle fangerne tabte således mere end 35% i vægt. Sultesygdommens slutpunkt under de givne vilkår var »muselmanden« — en voksen person på 35—40 kg, først og fremmest præget af afmagring og skelet. Han var kraftløs og fuldstændigt apatisk. Gangen var ludende og langsom, og han bar sædvanligvis et tæppe om hoved og overkrop på grund af den svigtende varmeregulation. Hele 14% af koncentrationslejr-fangerne var ved befrielsen muselmænd.

Kort efter ankomsten til lejrene blev et meget betydeligt antal af fangerne generet af *rigelig vandladning*, specielt om natten kunne dette symptom være meget plaget. Mange fanger fik endvidere *vand i benene*, men karakteristisk for de mere fremskredne stadier af sultesygdommen var en udtalt udtørring af vævene. *Diarré* optrådte overordentlig udbredt i alle lejre, og dette symptom var uhyre frygtet, da det i sine sværeste grader så godt som altid medførte døden. Desværre svigtede behandlingen af diarrélidelserne fuldstændigt i lejrene. Til trods for de elendige hygiejniske forhold er det sandsynligt, at flertallet af diarrétilfældene ikke beroede på infektion eller på fødeforgiftning. Undersøgelser af døde patienter og dyreforsøg har vist, at tarmkanalen påvirkes meget kraftigt af uhung-

Førgen Jensen og Søns
Bogtrykkeri
AARHUS

Borgportens Konditori
AARHUS

Chr. Hansen
Isenkram & Udstyrsforetning
Hj. af Klostergade og Munkegade
Aarhus Tlf. 6925

John Bull
AARHUS

Ole Jensens Sønner
Frederiksgade 11 - Aarhus
Tlf. 931

Revisions Anstalten
Valborg Kaas
Tlf. 32944 — 32859
AARHUS

Farveri »**HAKO**« Renseri
Hansen & Kærgaard
Mejlgade 37 Tlf. 27850
AARHUS

Aarhus Automobilcentral
v/ H. Thygesen
Badstuegade 1 Aarhus
Tlf. 7447

H. Nic. Grouleff
Malemester
Etabl. 1871
Klostergade 70 Aarhus

Carl Sinding
Rosenkrantsgade 18
Aarhus Tlf. 3070

Kuglelejer

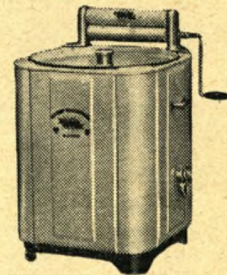
Rullelejer

Generalrepræsentant i Danmark:

Otto Wistisen . Aarhus
SØNDERGADE 66-68 . TELEFON 23777

FERM skal' alle eje eller
ogsaa leje!

FERM har staaet sin Prøve
i mere end en Menneske-
alder og er stadig førende.

Forlang vor Brochure

ULSTRUP MASKINFABRIK

Ulstrup

Tlf. 30

Karl Hansen
aut. Elektro Installatør
Elektromekanisk Værksted
Frederiksgade 78 Aarhus

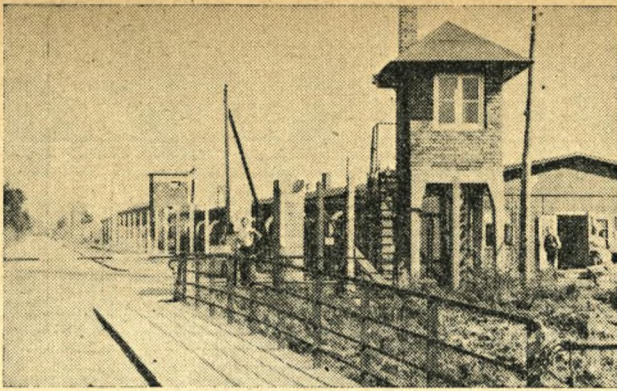
Gregers Petersen A S
Trælast og Bygningsartikler
AARHUS

Frederiksgades
Tæppelager
Frederiksgade 40 Tlf. 9503
AARHUS

FRANTZ HINGELBERG
KONGELIG HOFJUVELER
ST. TORV 5 - AARHUS

Peder Jensen
Fiskeeksport
Tlf. 9231 Aarhus Tlf. 9231

Georg Christensen
SKO
St. Torv 15 Aarhus

Ved hovedindgangen
til
Neuengammes
pesthule

ringen. Tarmvæggen kan blive indtil cigaretpapirtynd og navnlig i tyktarmen kan der tillige opstå langstrakte, store sår. Samtidig må man formode, at udskillelsen af fordøjelsesvædsker i mave-tarmkanalen nedsættes så stærkt, at føden ikke kan nedbrydes normalt.

Infektionssygdomme optrådte i stort antal hos de sulsvækkede fanger. Navnlig iagttoges påfaldende hyppigt lungelidelser (bl. a. tuberkulose) og alvorlige, langvarige betændelser i underhudsvævet på benene (flegmoner).

Behandlingen af de udhungrede mennesker var særdeles vanskelig. Ved det forøgede fødetilbud i Neuengamme fik mange fanger diarré og enkelte døde endog i tilslutning hertil. Hos de mest medtagne diarrépatienter måtte man omgå tarmkanalen ved at indsprøjte særlige fødemedler direkte i blodbanen, men ved denne behandling truedes patienterne i alvorlig grad af hjertekollaps.

Rekonvalescensen efter sultsygdommen er en mere langvarig proces end tidligere antaget. Det kan vare op til et år, før der indtræder fuld fysisk restitution. I de følgende år var tuberkulose i en række tilfælde årsag til arbejdsudygtighed, og det kan nævnes, at der 2—3 år efter befrielsen optrådte 6—7 gange så mange tilfælde af frisk tuberkulose blandt de tidligere deporterede som blandt en tilsvarende gruppe mænd i det danske samfund. Mange fanger har lidt af nervøse symptomer, og hyppigt

har disse symptomer været årsag til delvis eller fuldstændig arbejdsudygtighed. Det er lykkedes statistisk at påvise en ret intim forbindelse mellem graden af tidligere udsættelse for sult og sultsygdom og de sent optrædende, invaliderende nervøse symptomer (*neuroser*). Dette vil igen sige, at man i mange tilfælde kan formode, at de sværere *neuroser* er en direkte følge af koncentrationslejr-opholdet. På grundlag heraf har man opnået det meget væsentlige, at det ikke helt ubetydelige antal tidligere fanger, som endnu (8 år efter befrielsen) er erhvervshæmmede eller arbejdsudygtige p. gr. af *neurose*, har kunnet få deres sag genoptaget til fornyet bedømmelse med henblik på invaliditets-erstatning.

EIGIL HESS THAYSEN.

»Ugeskrift for læger« skriver i anledning af bogens udgivelse:

Der er dem, der tror, at sult skærper åndsevnerne, og at kunstnerisk eller videnskabelig produktion foregår bedst på uopvarmede kvistværelser. Til støtte herfor anføres dog vist aldrig personlige erfaringer; tværtimod: de, der selv har prøvet det, vil vide, at optimum for produktionen ligger langt over minimum for eksistensen.

I hvert fald er det sikkert, at selv kort tids underernæring nedsætter ikke alene de legemlige, men også de åndelige funktioner.

Mangel af den ene eller den anden art hæmmer videnskabens udøvelse.

Men videnskaben er ikke forsvarsløs. Når den får tid nok til at virke i, er den en af de stærkeste magter i verden. Sandhedens erkendelse ved videnskabens iagttagelse og nøgtern beskrivelse er i det lange løb i besiddelse af uovervindelig styrke.

Udsat for sult og anden mishandling vil videnskabens dyrkere i nogle tilfælde kunne magte at anvende deres fags metoder på deres lidelsesfællers og deres egen nødstilstand. De vil derved kunne yde menneskeheden store tjenester.

Et eksempel herpå er den bog, som er anmeldt andetsteds i dette nummer af Ugeskriftet. Den objektive redegørelse for, hvad der i vor tid er foregået i Europas midte, og for de helbredsmæssige følger heraf, må være det første skridt i retning af en undgåelse af gentagelser, og er en nødvendig forudsætning for vækkelse af verdens samvittighed til bekæmpelse af sult og anden elendighed, hvor de så end måtte forekomme.

Hvad derefter skal ske, vedkommer ikke os mere — eller mindre — end alle andre.

Lægestanden ønsker med styrke at fremhæve den videnskabelige værdi og den menneskelige betydning af den nævnte dokumentariske fremstilling.

Randers

Gestapofangerne fra Randers og omegn nyvalgte ved sin generalforsamling tapethandler Sigfred Jensen i stedet for handelsgartner F. R. Poulsen.

Store mænds berømmelse burde altid måles med de midler, de har anvendt for at nå den.

La Rochefoucauld

Aktieselskabet
Aarhus Savværk

Aarhus Tri Renseri
Ryesgade 35, Aarhus Tlf. 28324

A. T.

Restaurant Aarhus Hallen

Aarhus
Frimærkehandel
Bruunsgade 33
Aarhus — Danmark

Gotfred Pedersen & Bang
Søndergade 17, Aarhus Tlf. 8810

OVE ERIKSEN
Guld- og Sølvsmed
Bruunsgade 51
Aarhus Tlf. 13121

Murermester Klostergaard
Mur-, Entreprenør-, Ingeniør-Arbejde
Hafniahus Aarhus Tlf. 22433

Einar Christensen
Glarmester
Vestergade 48 Aarhus
Tlf. 5605

Aktieselskabet
J. E. Schmalfelds Fabriker
Vestergade — Aarhus

Christensen & Nielsen A/S
Vestergade 48 Aarhus
Tlf. 3377 (3 Lin.)

Auto Compagniet I/S
Aut. Domi forhandler
Vestergade 83 Aarhus

Vilh. Nellemann A/S
Vestergade Aarhus

Brdr. Tromborg
Ketcherfabrik - Trævarefabrik
Vestergade 58 Aarhus Tlf. 4969
AARHUS

AAGE DAHL & CO.
VESTERGADE 50 AARHUS

**Vesterbro Maskinsnedkeri
og Møbelstelfabrik**
C. Mikkelsen & V. Madsen
Vestergade 35 Aarhus

FRIMÆRKE BØRSEN
v/ Børge Loumann
Tlf. Aarhus 34706 Klostergade 63 Pootgiro 92851
STAMFS - BRIEFMARKEN KØB - SALG - BYTTE

H. P. Salling & Sønner
Vestergade 56
AARHUS

Dansk Andels Kulforretning
A. m. b. A.
Raadhuspladsen 3 Aarhus

ER INTERNERING I TYSKLAND »FINEST«?

Nogle betragtninger i en aktuel debat

Konsul Kaj V. Dahl, Horsens, tidligere Horserød, Frøslev og Neuengamme m. m. fremsætter nogle bemærkninger til en drøftelse af fangeforeningernes struktur og kompetance.

Under denne overskrift indeholder Pigråds april nr. pag 73 et replikskifte mellem Arne Zachariassen og formanden for foreningen Gestapofangerne, der giver anledning til nogle betragtninger.

Det ville være ganske forfæjlet at betragte deportation til k-z-lejre som en borgen for de deporteredes kvalificerede deltagelse i frihedskampen fremfor alle de, der undgik denne skæbne eller trods deres fortrinlige indsats helt undgik arrestation.

Men helt udslette skellet mellem k-z-lejrenes ofre og de, der hyggede sig i de danske interneringslejre Horserød og Frøslev, lader sig nu engang ikke gøre.

Det er menneskeligt forståeligt, at man idag træffer kammerater, der giver udtryk for en vis »Misundelse,« kan man næsten kalde det, på de, der fik det, som mange anser for en fjer i hatten, ved nogle måneders ophold i de tyske udsletelseslejre, men misundelsen gælder dog formentlig kun de af os, der overlevede denne oplevelse.

At en international forening af tidligere politiske fanger gerne vil have danskerne med og derfor nu som følge af, at Landsforeningen af Besættelsestidens politiske Fanger, der talte flertallet af de tidligere deporterede danske som medlemmer, er ophævet, flot erklærer, at man også regner lejre i Danmark og Norge for tyske k-z-lejre, forandrer ingenlunde det rent faktiske.

Mange af de tidligere politiske fanger rekreerede sig kortere eller længere tid i en interneringslejr herhjemme, Horserød og/eller Frøslev, med frit, kammeratligt samvær, fortrinlig forplejning, rigelig søvn og hvile og nogenlunde regelmæssig forbindelse med hjemmet,

medens tysklandsfangerne ikke om morgenen anede, om de var i live om aftenen, omgivet som de hver dag var af døde og døende kammerater. Arne Z. har så visseligen ret, når han peger på forskellen mellem en tysk k-z-lejr og en dansk interneringslejr, men det er også rigtigt, at det afgørende mellem os kammerater ikke er de lejre, hvor vi opholdt os, men at vi alle stod sammen i modstandskampen; at straffen for deltagelse blev forskellig, bør ikke sætte noget skel mellem os.

Også jeg mener med Arne Z., selv om han ikke direkte gav udtryk derfor, at det er ganske forfæjlet, når en kammerat, der en kort tid sad interneret i Horserød, idag repræsenterer danske deporterede ved mindefester o. l. i tyske k-z-lejre.

Motiveringen har været, at det ikke skal have været muligt at finde tidligere k-z-lejrfanger, der ville rejse, og dette er sikkert rigtigt, hvis sådanne skulle findes indenfor foreningen Gestapofangerne egen kreds, hvor egentlige k-z-lejrfanger formentlig er i fåtal.

Forklaringen på dette sørgelige faktum må formentlig søges i den meget synlige forskel på arbejdsmetoderne indenfor afdøde »Besættelsestidens politiske Fanger« og foreningen »Gestapofangerne«, født Frøslevforeningen.

Den gamle landsforening var strengt forbeholdt kammeraterne og kun kammeraterne, arbejdede indenfor murene, og vi var alle fra første færd enige om ikke at ville vække opsigt, vi passede os selv. Hjemsendte deporterede var alle enige om at afslå udmærkelser og afslå erstatning for måneders eller års indtægtstab under internering, deportering og senere evakuering.

»Gestapofangerne« virksomhed er mere udadvendt.

Retfærdigvis må jeg medgive, at denne foreningsvirksomhed på vore nationale mindedage er overordentlig prisværdig, og at arrangementerne på disse dage altid har haft et smukt og værdigt forløb.

Det, der virker stødende på mange, er imidlertid den mangel på beskedenhed, der er den fremherskende ved foreningens selskabelige arrangementer af udflugter med modtagelse på diverse rådhus og diverse borgmestre o. l.

Disse udflugter har efterhånden fået karakter af familieskovture, hvor det kan være vanskeligt at få øje på grundelementet, så forflygtiget det egentlige som følge heraf er blevet: Opdyrkning af kammeratskabet. Er det helt forfæjlet at sige, at foreningen arbejder under mottoet: Men VI — skal ikke blive glemt.

Er det ikke en spøgefuld tanke, at en lille flok foreningsmedlemmer med kone og børn rejser til Helsingborg og Malmø for at mindes andres modtagelse i Sverige og takke for god behandling i 1944 af evakuerede danske, — jeg gad vidst, om 5% af deltagerne selv har været evakuerede.

Det virker søgt og kalder en lille smule på smilet partout at ville gøre sig bemærket; det er dog ikke helt almindeligt at takke for en gæstfrihed, man ikke selv har modtaget, at takken overbringes af kammerater, der ikke selv var evakueret til Sverige, og som aldrig selv har været i k-z-lejr.

Men det kan sikkert blive en interessant oplevelse også dér at blive modtaget af en borgmester, der tror, han gæstes af tidligere frontkæmpere, Sveriges plejebørn fra 1944, der foretager en pilgrimsrejse til det dengang så forjættede land.

Information for 18. april d. å. berettede om udsendelse af en erklæring fra et udvalg bestående af repræsentanter for fhv. koncentrationslejrfanger og indsamlere af penge til mindesmærket for Greve Folke Bernadotte, og samme kammerat, som »repræsenterede« dan-

Aagaard

Ure og Brillor

Ryesgade 33 Tlf. Aarhus 21397

Tante Laura

Galanteri og Legetøj

Ryesgade 31 Aarhus

Tlf. 27164

*Engelsk**Beklædnings Magasin*

Østergade 1 Aarhus

SPARE- OG LAANEKASSEN

I

AARHUS

Jens P. Larsen

Ure og Optik

AARHUS

Mimosa

Foto- og Kinomagasin

AARHUS

St. Torv 5

Tlf. 411

»DANMARK«

Filialkontoret i Aarhus

E. Hviid Larsen

St. Torv 7

Aarhus

Viggo Jørgensen

Tlf. 8500

Clementsstræde

Aarhus

Henri Petersen

Guld- og Sølvmed

Søndergade 8 Tlf. 21436

AARHUS

Brøbech's Eftf.

Urmager

AARHUS

A/S N. Christensens & Co's*Trælasthandel*

Skanderborg

Banken for Skanderborg og Omegn**Skanderborg Bank A/S***Spare- og Laanekassen*

for

Skanderborg By og Omegn

Skanderborg Andelssvineslagteri**Auto- og Tractor Lageret***Skanderborg*

Aut. Bur-Wain forhandler

H. C. Andersen

Jyllands største Specialmagasin

for

Herre- og Drengklæder

AARHUS

V. Hoffmeyer

Konditor

SKANDERBORG

A. Fønnesbech A/S

AARHUS

M. NIELSEN

aut. Installatør

Hørning St.

Tlf. 17

ske k-z-lejrfanger ved en mindehøjtidelig i dødslejren Bergen-Besen, har også nu følt sig kaldet til på fhv. k-z-lejrfangers vegne at underskrive protestadressen til formanden for Bernadottekomitéen.

Mon det ikke havde været mere korrekt at nøjes med at underskrive på indsamleres vegne; det er forbløffende, at han ikke selv kan se, og andre med ham, at han tillægger sig selv en kompetence, han ikke har og heller aldrig vil få, forhåbentlig da. Men det må være en trykfejl, det må være som indsamler, han har protesteret, og ikke som k-z-lejrfange, — det andet virker nærmest lidt pinligt, misvisende som det er.

Jeg mindes den pågældende kammerat fra hans kortvarige internering i Horserød som en fortrinlig og højt skattet kammerat, men at han som følge af dette ophold anser sig kompetent til at

skrive under på noget som helst på danske k-z-lejrfangers vegne, det kan ikke have sin rigtighed.

Det, at en eller anden selvbestaltet mere eller mindre ukendt kommission eller anden komité, large udnævner gamle hjemmet i Horserød til k-z-lejrf forandrer intet ved det rent faktiske, — vi ved dog alle bedre.

Det er ikke min mening med dette indlæg at være ubehagelig, — med mindre det er ubehageligt at høre sandheden, — men det forekommer mig mere korrekt, om der ved internationale mindesammenkomster af fhv. k-z-lejrfanger i tyske k-z-lejre i fremtiden tones rent flag, således at synet af en tysk k-z-lejrf ikke idag for danske deltagere skal have hele nyhedens interesse, — en »ærlig« repræsentation, om jeg må be', — eller ingen.

Kaj Dahl

man stoppe tilmeldelsen to dage før stævnet, for man kan ikke tage flere end 100 deltagere.

Stævnet var desuden båret af en vis højskolestemning, hvilket bl. a. kom frem ved, at alle foredragene indledtes og afsluttedes med sang af højskolesangbogen. Deltagelsen betales med 25 kr. af alle deltagere. Det var dækning for det hele. Der blev et lille overskud, men det var også nødvendigt, for sidste års regnskab viste et mindre underskud, der denne gang blev udjævnet.

Transporten blev ordnet på den måde, at de bilende tog de øvrige med, så der var næppe nogen, der var henvist til at benytte toget.

Programmet omfattede forøvrigt en varm debat om den nye grundlov. Det var meningen, at den fhv. finansminister H. C. Hansen skulle have været indlederen, men han måtte sende afbud på grund af forhandlingerne om regeringsdannelsen. I stedet mødte fhv. statsminister Knud Kristensen, der som indledning betrede forsamlingen, at han ville forsøge gennem en række møder at rejse en folkestemning mod den nye grundlov — og mødet her på Krogerup kunne så blive en art premiere. . .

I den efterfølgende debat fik man

Sjællandskonventet fik vellykket maj-week-end

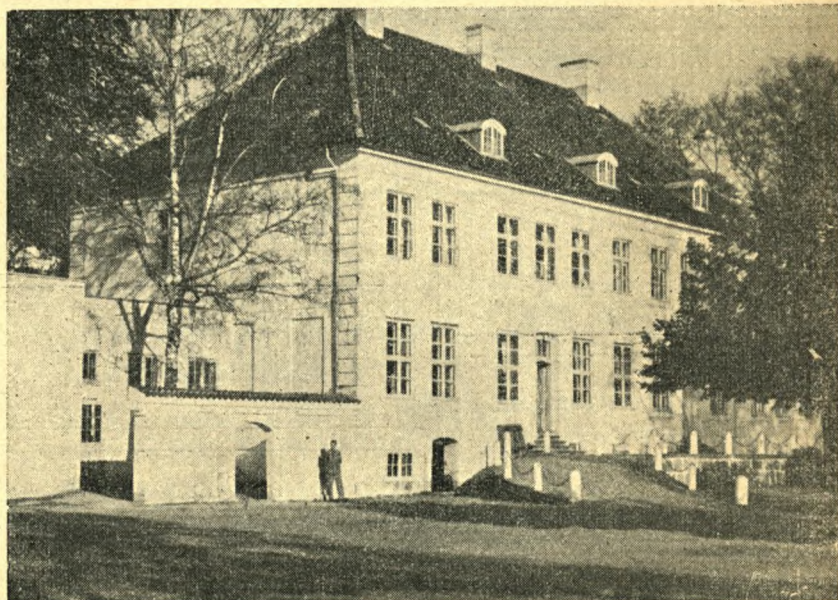
• Tværpolitik i praksis

100 tidligere modstandsfolk efterkom i week-end'en 30. april—1. maj Sjællandskonventets indbydelse til samvær på Kogerup højskole ved Humlebæk.

Vejret var herligt. Kammeratskabet florerede, og man befandt sig godt blandt ligesindede i glad, kammeratlig stemning. Langt de fleste var fra Sjælland, men der var også deltagere fra Lolland-Falster, en enkelt jyde samt en sønderjyde.

Der blev snakket, skæmtet og diskuteret, men ikke om fortiden. Der var ingen navlebeskuelse. Ingen talte »om dengang«. Man drøftede dagens spørgsmål ud fra hver enkelts personlige eller partipolitiske synspunkter. For i Sjællandskonventet er man sig selv. Skal man tale om, hvem der tog kegler, må det siges, at det var den, der kunne medvirke i debatter og i underholdning, befriet for enhver form for krukkeri.

En del flere ville have deltaget, men af praktiske grunde måtte

Krogerup højskole ved Humlebæk er Sjællandskonventets samlingssted

J. P. Møller

Kul og Cokes

Jern- og Staalforretning

Tlf. 13 Skanderborg Tlf. 13

Esso Service Station

v/ Aage Hartung Olsen

Skanderborg Tlf. 563

Hans Lorenz

SKANDERBORG

Hjalmar Magnussen

Slagterforretning

Adelgade 31 Tlf. 31
SKANDERBORG

AAGE SEERUP

Urmager - Optiker & Guldsmed
Skanderborg Tlf. 251

Erik Hansen

Herreklæder

Skanderborg Tlf. 57

Cykle-Børsen

Tlf. 155

Leo Christensen
SKANDERBORG

Skanderborg Amts

Bogtrykkeri

Holger C. Brix
Tlf. 168

O. Neergaard Mortensen

Vognmand

Skanderborg Tlf. 295

RINGGAARD IVERSEN

Herre- og Drengeskivning
Adelgade 81

Skanderborg Tlf. 149

A. Blom

MASKININGENIØR

Slotsholmen 4

Skanderborg

Tlf. 509

Skanderborg Landbosparekasse

Oscar Bruun

SKANDERBORG

Kolonial - Vin - Tobak

Oscar Bruun & Co.

SKANDERBORG

Aktieselskabet

Horsens Sølvvarefabrik

Brdr. W. & S. Sørensen

HORSENS

TRELASTHANDEL ^{A/S}

^{A/S} Arbejdernes
Fællesbageri

Horsens

Brdr. Volkerts Fabrikker ^{A/S}

Kolding

HORSENS

LANDBOBANK ^{A/S}

FABRIKKEN

LEGO

Billund A/S

^{A/S} **Kolding**
Exportslagteri

KOLDING

Carlo Jensen

Skotøjsforretning
EGTVED

T. H. TARP og SØN

Møbelfabrik- Maskinsnedkeri
Tlf. Gesten 64

GIVE SOGNS SPARE- OG
LAANEKASSE

Give Savværk og Dørfabrik

v/ Henry Graver

Tlf. 128

Give

Chr. Munkholm

Give

påny beviset for, at modstandsbevægelsen tæller folk indenfor alle partier — og man lagde ikke skjul på sine synspunkter.

Aftenen sluttedes med pølsegilde og optræden af Else og Sigfred Pedersen samt mange andre, hvoraf Halfdan Lefevre tog billedet.

Det blev meget sen sengetid. Mon det var erindringen fra frihedskampens megen nattearbejde, der gav de forskellige ulyst til at gå til køjs, eller var det den muntre kammeratlige underholdning?

Søndagens to foredrag henlagdes på grund af det enestående solskinsvejr til parken — Oberstløjtnant P. M. Digmann talte åbent og interessant om emnet: Skal Danmark have baser? og chefredaktør Børge Outze skildrede indtryk fra sin rejse i Østen.

Sjællandskonventet stiftedes i 1950 efter impulser, hentet fra Ranumkonventet. Anker Olesen indbød til en drøftelse, der gav sig udslag i nedsættelsen af et præsidium, bestående af Arthur Hansen, Niels Mathiasen, August Schmidt, Helsing, Stig Jensen, Anker Olesen, G. Theilgaard, Køge og A. Vilhelmsen, Nykøbing F.

Man har holdt konvent siden 1950, hvert år på Krogerup. Der har været vekslet mellem inden- og udenrigspolitiske emner. Ordførerne har været valgt fra forskellige partier, således at man kan tale om tværpolitik i praksis. De enkelte skal forblive i den politiske bås, hvor han føler sig hjemme, men man ønsker at mødes, fordi man føler trang til at se hinanden, og fordi man ønsker at være på talefod med hinanden, ligesom man var det under besættelsestiden. Fælles oplevelser binder sammen, men man ønsker ikke at se tilbage, men fremad.

Mæn ser gerne, at konventerne breder sig ved knopskydning. Der har været en fynbo med sidste år. Han skulle så lave noget lignende for Fyn — men han har imidlertid ikke udfoldet noget initiativ, så skulle der være interesserede fynboer, der læser dette og kunne tænke sig at påtage sig arbejdet med programlægning og indkaldelser kune man sætte sig i forbindelse f. eks. med Anker Olesen, Kavalerbygningen, Sorgenfri Slot, Lyngby.

J. F.

under disse. Nu fik navnene pludselig kød og blod. Da de meget presserende sager var ordnet, var der enighed om, at vi alle skulle mødes efter krigen og lade maskerne falde, og at vi ville prøve at holde sammen og gøre vort til at vore faldne kammeraters blod ikke var udgydt forgæves.

Sådan opstod Ranumkonventet. — Efter krigen supplerede vi os med de kammerater, der ikke var med til mødet i Ranum, fordi de på dette tidspunkt var arresterede og tillige med vore norske og svenske kontakter, så konventet nu har ca. 60 medlemmer.

Vi har siden mødt hinanden i hvert fald een gang om året.

Første gang efter krigen mødtes vi i Hadsund Præstegård i marts 1946. Her talte Gabrielle Juncker om »Udefront og hjemmefront.« Samme år holdtes et større møde for vore »kontakter« i Randers med professor Husfeldt, rektor Magnus Jensen, Oslo og den svenske historiker Åke Thulstrup som talere.

I 1947 mødtes vi på Krabbesholms højskole i Skive. Talere var kaptajn Steinum, Oslo, der talte om »Modstandsbevægelsens indflydelse på nordisk samarbejde og redaktør Waldemar Petersen, Slagelse, der talte om »Politikerne og modstandsbevægelsen« mens forfatteren Gustav Bentgton, Flensborg talte om »Eventyrpolitikeren Niels Ebbesen.« — På dette møde besluttedes det at afholde et større møde for vore kontakter. Dette afholdes i Ræbild Bakker i august 1947 med ca. 4000 tilhørere. Talerne var major Langeland, Oslo, rektor Bøgh Andersen og Toldstrup. Som et resultat af dette møde dannedes en »Sydslesvigsk Nyhedstjeneste«, der med redaktør Otto Lippert som den drivende kraft skulle støtte danskheden i Sydslesvig.

I 1948 mødtes vi i Alborg. Talere var:

Godsejer Juncker: »Indtryk fra USA.«

Redaktør Hasselknippe, Oslo: »Nordiske problemer«.

Anker Olesen: Hjemmeværnet.

I 1949 afholdtes møde i Alestrup. Talere var:

Ranumkonventet blev startet i marts 1945

Maj-stævnet holdtes i år i Flensborg

Læge Anton Rask, Selde, der er en af de ledende indenfor det berømte Ranumkonvent, fortæller om konventets dramatiske dannelse og om tider, der fulgte.

Under foregivende af at det drejede sig om et præstekonvent samledes 36 ledere af våbenedkastninger i Jylland i Ranum præstegård den 11.—12. marts 1945. Vi var indkaldt til mødet nogle dage i forvejen af nedkastningschefen Toldstrup, men ingen fik at vide, hvor mødet skule være før selve mødedagen. Dette viste sig at være en nyttig foranstaltning, da en af mødedeltagerne blev arresteret dagen før mødet.

Mødet var uhyre risikabelt og stik imod alle regler, men det var

absolut nødvendigt for at dæmpe den uro, der var opstået i vore rækker, da man fra politikernes side sendte os politiske kommissærer på halsen og militærpersoner til alle kommandosteder. Der var truffet meget omfattende sikkerhedsforanstaltninger, så man var sikker på at råde over større ildstyrke end den tyskerne kunne stille på benene i de kritiske timer.

Der herskede en ganske særegen stemning over dette møde. Vi kendte kun hinandens dæksnavne og havde korresponderet sammen

Morsø Folkeblad

^{A/S} **Fælles Tommerlageret**
Tlf. 625 Havnen Tlf. 626
Nykøbing Mors

Morsø Andelsslagteri

Nykøbing Mors

Aktieselskabet Morsø Bank

Nykøbing Andelsbageri

Tlf. 475
Nykøbing Mors

Skarrehage

Molerværk

NYKØBING MORS OG
OMEGNS
SPAREKASSE - FORENING

Aktieselskabet
N. A. Christensen & Co.
Nykøbing Mors

Limfjordsøsters
Compagniet
Nykøbing Mors

Asger Mathiassen

Jern- og Staalforretning
Nykøbing Mors — Tlf. 38 — 39 — 839

BRDR. CLEMMENSEN
Nykøbing Mors

Fredr. Bangs Eftf.
Axel Holt
Nykøbing Mors

F. L. Knakkegaards Eftf.
Statsaut. Skibsmæglere
Nykøbing Mors

H. P. NIELSEN
v. Viggo Nielsen
LØGSTØR Tlf. 12

Nykøbing
nye Tommerhandel A/S
Nykøbing Mors

JUNGS
BOGHANDEL
STEPHAN AGGER
Skive.

Slagteriudsalget
Tlf. 148 - LØGSTØR

^{A/S} **MORSØ TEGLVÆRKER**
Nykøbing Mors

Østvendssysels
Andelssvineslagteri
SÆBY

SPAREKASSEN FOR FARSØ
OG OMEGN

Morsø Frøkontor
Aktieselskab
Nykøbing Mors

^{A/S} SÆBY SKOTØJSFABRIK

NIBE ANDELSMEJERI
NIBE

35 engelske krigsinvalider var Ranumkonventets gæster i dagene 14. juni — 21. juni 1952. De ses her sammen med 12 tidligere nedkastningschefer. Siddende i midten Toldstrup, Århus. I anden række med basketballer Anton Rask, Selde. I baggrunden løjtnant Eff, Århus, der virkede som tolk under Danmarksbesøget.

Red. Børge Outze: »4 år efter«.

Carsten Boysen: »Det 7. nordiske folk, friserne«.

Programsekretær Magne Skodvin, Oslo: »Norske tilstande og danske«.

I 1950 afholdes mødet på herregården Kjeldgård i Salling, en gård, der har spillet en vis rolle som udskibningshavn til Sverrig for nedskudte flyvere og modstandsfolk fra Midt- og Vestjylland. — Talerne var:

Højesteretsjustitiarius Pål Berg, Oslo: »Retsopgøret i Norge«.

Major Grafstrøm, Stockholm: »Sverrigs Partisanforsvar«.

Red. Børge Outze: »Den kolde skulder«.

Generalsekr. Thygesen, Flensborg: »Sydslesvigske Problemer«.

I 1951 mødtes vi på Frihedskollegiet i Ålborg. Talere var:

Oberst Freiesleben: »Regeringen og vore værn«.

Pastor Krarup, København: »Opførelses fiasko«.

Dr. Rask, Selde: »Demokratiets fjender«.

Heine Lorentzen, Sydslesvig: »Hjemstavnsbevægelsen i Sydslesvig«.

I 1952 afholdtes mødet på hotel

Kragelund i Århus. Talere var:

Professor Mogens Fog: »Øst-vest problemer«.

Ebbe Munck, London: »Er England ikke en europæisk magt«.

Som et af resultaterne ved dette møde kunne Toldstrup med Ebbe Munck som mellemmand invitere 35 medlemmer af The Birmingham and Midland Limbless EX-Service Association på en gratis biltur gennem Jylland fra 14/6-21/6 1952. 2 af vore medlemmer stillede bil til rådighed og fungerede selv som chauffør og tolk. Gæsterne indkvarteredes hos private, og de byer, vi passerede, viste en meget stor gæstfrihed over for englænderne. Turen blev en enestående succes til lige stor glæde for både gæster og værter.

De 35 var invalider enten fra den første, den anden eller fra begge verdenskrige. Nogle manglede benene, andre en arm, andre igen et øje.

Klubben blev netop startet til gensidig hjælp i de første svære invalideår, især med henblik på at klare sig selv med de nye kunstige lemmer.

Major F. Monk, der var gæsternes præsident, har selv deltaget i

begge krige, skønt han mistede sin ene arm allerede i Somme-slaget i 1916. I den anden verdenskrig var han chef for det civile forsvar i Birmingham.

Deltagerne fortalte, at det var første gang nogen havde sendt en indbydelse som danskernes, så invitationen havde varmet englænderne umådeligt.

Den yngste af deltagerne var den 27-årige Stanley Bayliss. Han udtrykte sine følelser således:

— Vi har det ikke så let i efterkrigstidens England, betydeligt vanskeligere end i mange andre europæiske lande. Netop derfor er det så dejligt at se, at nogen husker, at vi også kæmpede for dem.

Bayliss mistede forøvrigt begge sine ben ved en kørselsulykke. Han har ialt 38 krigsflyvninger bag sig og var flere gange i luften også over Danmark.

Englænderne vandt alles hjerter ved deres ligefremhed. Uden generthed bad de enarmede deres danske værter skære kødet i stykker for dem, hvis de ikke selv kunne klare det med Nelson-kniven, den kombinerede kniv og gaffel, som engelske invalider ellers har lært at bruge forbløffende godt.

I år afholdtes Ranumkonventet i Sydslesvig. Dette gøres for at vise de dansksindede i Sydslesvig, at der trods alt endnu er nogle, der stiller sig bag den danske statsministers ord på Dybbøl i 1920: »I skal ikke blive glemte!« Desuden vil vi ved at afholde mødet i Sydslesvig hædre de af vore medlemmer, der nu i flere år under vanskelige forhold har gjort et meget fortjenstfuldt og meget påskønnet arbejde for danskheden dernede.

Talerne var: Oberst Lunding, København: »Hvis verden brænder om vor vugge«.

Rektor Bøgh-Andersen: Sydslesvig mellem Nord og Syd og mellem Øst og Vest.«

Desuden var nogle af de ledende i kampen for danskheden i Sydslesvig inviteret med til mødet. Mødet fandt sted 1.—3. maj og omfattede også en bustur til landsdelens minderige steder.

MARCUS HANSEN

Bjerringbro

Kontante Manufakturforretning
BJERRINGBRO

J. V. Jensen's

Maskinfabrik

BJERRINGBRO

Blichers Herremagasin

BJERRINGBRO

C. W. S. Svineslagterier ^A/_s

Herning Svineslagteri

Camo Fiskehjul

Carl Andersen

»Mosebo«

BJERRINGBRO

Bjerringbro

Autoværksted

v/ J. M. Sørensen

BJERRINGBRO

Bjerringbro

Pressestøberi

BJERRINGBRO

Aalborg Mælkekompani

Andelsselskab

Robert Lassen

VAADBINDERI

Tlf. 344 - Privat 333 - Skagen

Stigaards Hotel

BYENS BEDSTE MADSTED

Et køkken der kræser for sine gæster

Ingen specialiteter.

Alt er 1. kl.s.

Tlf. 100

Vald. Jørgensen

Struer

BANG & OLUFSEN ^A/_S

¹/_s **Jens Laursen & Sønner**

SKIBSBYGGERI - MASKINFABRIK

Entrepenører

Tlf. 78-375

Struer

Bryggeriet »THOR«

Aktieselskab

Randers

Byomnibusser ^A/_S

Managenvvej 74

Randers

S. B. Lundbergs
MALTFABRIK ^A/_S

EBELTOFT

Sv. Skjødt-Nielsen

Møbelfabriken »Odin«

Dronningborg

Randers

^A/_S **A. Knudsens**

Læderfabrik

EBELTOFT

TAPET

MALERVARER

LINOLEUM

TÆPPER OG LØBERE

Fr. Eriksen

Tlf. 733* - Sct. Mortensg. 4 - Tlf. 733*

Ebeltoft Skotøjsfabrik

EBELTOFT

G. True Nielsen

Skotøjsforretning

Tlf. 231

Ebeltoft

A/S Auning

Savværk og Tømmerhandel

Vi kan ikke passivt stole på andres indsats

Skal vi vedblivende vise tyske organisationer den kolde skulder?

Eller er tiden inde til øget samarbejde?

Frode Jakobsen

Civilkommitteret *Frode Jakobsen* skriver i en pjece om Hjemmeværnet, der er udsendt i forbindelse med Hjemmeværnets hvervekampagne:

Der er i dag større tryghed i Europa end for fire år siden. Det skyldes folkenes løfte til hinanden om at stå sammen. Den, der kommer meget rundt i Europa, kan ikke undgå at mærke det.

Sikkerheden er øget ved folkenes sammenhold. Men Atlantpagten betyder ikke, at vi nu passivt kan stole på andre. Atlantpagten er en nationernes gensidige forsikring. Det ville være naivt at tro, at der er eet land, der kommer gratis med — og at det land hedder Danmark.

Et dansk forsvar er i færd med at blive bygget op. Der er ingenting, der ligger det danske folk fjernere end militarisme. Men der findes også få gloser, der er blevet misbrugt, som det ord: militarisme. Ellers ville al menneskeheds kamp for frihed gennem historien være militarisme. Det danske folk er ikke militaristisk og vil ikke blive det. Men i dag er det en national pligt for enhver dansk at gøre sig klart, hvor hans plads i Danmarks forsvar er, hvis det onde mod forventning skulle ske.

Skal man genoptage forenings-samarbejdet med tyske organisationer? Skal man evt. slå en streg over ethvert samarbejdsforsøg? Eller skal man indstille sig på et samarbejde — men senere.

Disse problemer arbejder i manges sind, og problemerne har fået en klar belysning gennem en meningsudveksling mellem danske og tyske sejlsportsfolk.

Medlemmer af de tyske sejlsportsforeninger har nemlig i de senere år i stedse stigende tal aflagt besøg i danske farvande, og man kunne måske have ventet, at samkvemmet mellem danske og tyske sejlsportsforeninger ville stå under indtryk heraf. Dette er imidlertid ikke tilfældet, tværtimod har formanden for Kongelig dansk Sejlsportsunion, Dir. Bøgelund-Jensen, under en samtale med en repræsentant for Kiels Yachtklub, dr. Rüdél, umiskendelig ladet forstå, at man blandt danske sejlsportsfolk endnu ikke finder tiden inde til et nærmere samarbejde. Dette har affødt en skarp reaktion fra tysk side idet det forlyder, at de tyske sejlsportsforeninger vil forbyde deres medlemmer at deltage i danske regattaer.

Direktør Bøgelund-Jensen har over for danske blade oplyst, at han til dr. Rüdél, der havde opstået ham for at drøfte et dansk-tysk sejlsports-samarbejde, har sagt, at han fandt det for tidligt at tænke på et dansk-tysk samkvem. Forbindelsen skal naturligvis genoptages med Tyskland på sportens område, men sejlsporten vil her komme sidst. Dette skyldes ikke blot, sagde direktør Bøgelund-Jensen, at sejlsportsfolk i høj grad er individualister, men også fordi de ydre forhold endnu ikke er i orden til at modtage tyskerne. Som bekendt sprængte tyskerne under besættelsen dansk sejlsports højborg på Langelinje. Yderligere

fremhævede direktør Bøgelund-Jensen under samtalen med dr. Rüdél, at et samarbejde på nuværende tidspunkt vil være vanskeligt, fordi de fleste tyskere i Danmark under besættelsen opførte sig som forbrydere. Direktør Bøgelund-Jensen ønsker at fremhæve, at han ikke, som det har været fremhævet i tyske bade, har sagt, at de fleste tyskere er forbrydere.

Da dr. Rüdél spurgte, hvordan deltagerne i den af de tyske yachtklubber arrangerede Kiel—Skagen-Regatta til sommer vil blive modtaget, svarede direktør Bøgelund-Jensen, at de vil blive modtaget »korrekt, men uden hjertelighed«.

I en kommentar til denne redøgørelse fra Kongelig dansk Yachtklubs formand skriver »Flensburger Tageblatt«: Vi antager, at tyske sejlsportsfolk under sådanne omstændigheder ikke vil vise tilbøjelighed til at træde i sportsligt samarbejde med danskerne.«

En del andre sportsorganisationer har allerede et samarbejde med sportsfolk i Tyskland.

World Friendship Association har formidlet en del skoleklasseudvekslinger, og nogle politiske partier har allerede et udvekslingsarbejde igang.

Den tidligere Sachsenhausen-fange fra 1943-45, Norges udenrigsminister Harald Lange har fornylig været på besøg i Bonn og er af den tyske presse blevet hilset velkommen, fordi han kom som brobyggeren mellem Norge og det nye, demokratiske Tyskland.

Det forekommer os, at nogle kræfter i Danmark har været for ivrige for på et tidligt tidspunkt at genoptage udvekslingen af ven-skabelige forbindelser med Tyskland.

Direktør Bøgelund-Jensens udtalelser lyder forfriskende, fordi han siger det, de fleste danskere tænker.

SAGFØRERFIRMAET

Permin og Krebs

ESBJERG

Aktieselskabet

C. J. Christensen's
PAPIRHANDEL

ESBJERG

BLOMSTER, KRANSE OG
DEKORATIONER

E. Behrens

Stormgade 39 - Esbjerg

Aarsland Flytteforretning

Flyttegods 2 Gange ugentlig
København - Esbjerg

Tlf. 12

Esbjerg Tæppelager

Kongensgade 88 Tlf. 3811

Landinspektør

Jørgen Sletgaard

Tlf. 73

ESBJERG

HANDELSTRYKKERIET

Frodesgade 18

Tlf. 2568

Esbjerg

MALERMESTER

Aage Stokholm

ESBJERG

Købmand

G. A. THYGESEN

Vardevej 15

Esbjerg

Esbjerg Kafferisteri

NØRREGADE 39,
ESBJERG

HVAD ØJET IKKE FORMÅR

GØR BRILLEN

fra

I. MØLLER THORGAARD

GULD · SØLV
KONGENSGADE 75

URE · OPTIK
TELF. 545

Snedkermester

Niels Thomsen

Frodesgade 7

Tlf. 35

Esbjerg

Mobler - Inventar - Epanko - Korkparket

BRANDE TRÆLASTHANDEL

Aktieselskab

Erik Kirkeby

Hj. Sjællandsgade og Torvegade

Tlf. Esbjerg 2431.

O. Bertelsen

RADIO

SENDERE - EKKOLOD

Nyhavnsgade 25 Tlf. Esbjerg 3522

R. Hagbart Madsen

Kjole Atelier

Torvegade 37 - Tlf. 2575

ESBJERG

Cykler - Barnevogne
Symaskiner

v/ **HALBERG HANSEN**

Frodesgade 107, Tlf. Esbjerg 3622.

KNUD MORTENEEN

KOLONIAL

Torvegade 37 - Tlf. 1467

ESBJERG

Esbjerg Skibshandel

Indehaver: *Harald Nielsen*
Nyhavnsgade 17

Imidlertid er hans synspunkter så negative, at der må advares imod dem.

Hvornår sejlsportsfolkene vil genoptage forbindelsen med tyske organisationer bliver naturligvis deres egen sag.

Det ville dog være frugtbringende overfor fremtidens europæiske samarbejde, om man undersøgte, hvordan den nuværende ledelse af de tyske sejlsportsorganisationer ser på okkupationstidens nazistiske forvildelser i Danmark.

Det er jo sandsynligt, at ledelsen i dag er en helt anden end den gang, og er de nye folk fornuftige, bør de ikke uden videre have andre forsyndelser slynget lige i ansigtet, når de i dag kommer og beder om samarbejde.

Ganske nøgternt ligger fremtidens linje jo der, at man må skelne mellem nazister og de andre.

Kampen i Tyskland i dag er så

betydningsfuld, at man må gøre sig klart, at et væsentligt bidrag til verdensfreden går gennem dette at styrke de demokratiske kræfter, der i mange tilfælde kæmper en hård kamp i dag i Tyskland.

Under et besøg i København i 1948 udtalte udenrigsminister Halvard Lange bl. a. på vor bemærkning:

Der er så mange, der forlanger, at vi skal glemme.

— Vi skal ikke glemme. Men det betyder jo ikke, at vi ikke kan hjælpe det tyske folk til at finde en løsning, så det kan leve frit. Jeg tænker mig, at den tyske handel og industri kan og bør op-hjælpes, men vi må blot sørge for, at produktionen vil komme freden til gode.

Problemet skulle idag ikke ligge der, om man skal samarbejde, men om hvordan.

til skibet, der skal bringe os til Malmø. Smørrebrød spises ombord på skibet, der ankommer til Malmø klokken ca. 12,30.

Efter ankomsten bliver man modtaget af borgmester Munck af Rosenschöld, der bagefter viser det smukke rådhus.

Man opholder sig et par timer i Malmø og rejser derefter til Helsingborg, hvor man modtages af byens øverste myndigheder ved en højtidelighed med musik og solosang. I busser køres gennem den flagsmykkede by Ramlösa, hvor der anvises logi.

Kl. 19,30 begynder den store festmiddag i Ramlösa; der bliver her lejlighed til at takke de svenske gæster og til muligvis at overrække dem en lille mindegave.

Søndag den 17. maj kan der holdes generalforsamling efter morgenmåltidet, og derpå køres rundt med bus gennem Helsingborg. Under rundturen aflægges besøg på Pålsjö kirkegård, og her holdes en andagt ved det smukke engelske krigsmonument for de nedskudte flyvere.

Ved middagstid sejler man tilbage over Sundet til Helsingør. Her serveres middagsmad, og man vil besøge Kronborg slot og hilse på Holger Danske, før der rejses tilbage til København.

Billetprisen for hele stævnet er kun 38,50 kr., og den omfatter morgenmåltid for provinsboerne på »Skandia«, rejse fra København til Malmø, smørrebrød på skibet, besøg i Malmø rådhus, rejse fra Malmø til Helsingborg, bustur til Ramlösa, festmiddag, overnatning, morgenmåltid, rundtur gennem Helsingborg, færge til Helsingør, middagsmåltid, besøg på Kronborg og hjemrejse til København.

Landsforeningen Gestapofangerne

København - Malmø - Helsingborg - Helsingør

lørdag den 16. og søndag den 17. maj 1953

Hvert år i den skønneste forårstid samles tidligere Gestapofanger til en udflugt for at vedligeholde det gode kammeratskab og minderne om det forår, der betød frihed for vort land. De tidligere landsstævner har været ret populære, og man modtager adskillige beviser på, at medlemmerne hvert år glæder sig til den oplevelse, som forårsstævnet betyder.

Som bekendt blev en del af medlemmerne i sin tid overført fra fangenskabet i de tyske lejre til det neutrale Sverrig, hvorfra de blev sendt hjem til Danmark efter tyskernes kapitulation. De største hjemsendelser skete netop den 16. maj og i dagene der omkring, og det er derfor ganske naturligt, at man i år stævner til Sverrig, for at bringe en tak til de mennesker, der forestod det kæmpemæssige arbejde med modtagelsen, aflusningen, lægebehandlingen, indkvarteringen og hjemsendelsen af fangerne. Gennem Kungl. Svenska

Ambassaden i København er man kommet i forbindelse med rigtige tillidsmænd i Sverrig, og man har fundet frem til 27 svenske borgere, de hver for sig repræsenterer en gren af det storstilede svenske hjælpearbejde i foråret 1945, og som vil være gæster ved stævnet.

Lørdag den 16. maj: Provinsianerne samles på restaurant SKANDIA på Rådhuspladsen i København klokken 8, hvor der serveres et morgenmåltid.

Kl. ca. 9,15 aflægges et kort besøg i Mindelunden i Ryvangen, og herfra starter samtlige deltagere

Skriv til en koreansk student

Koreanske studenter vil gerne korrespondere med studenter i de nordiske lande, og nu da postforbindelsen til private i Sydkorea er væsentligt forbedret, er der ingen hindringer for udveksling af breve. Korrespondancen foregår på engelsk.

Interesserede bedes sende navn og adresse til F. N.s Informationskontor, Vestre Boulevard 37, København, V.

JENSEN & HOLM

Aut. Elektro-Installatører
Smedegade 13 - Tlf. 440
Varde

Den nordslesvigske Folkebank

AKTIESELSKAB

Aabenraa

VESTJYDSK
TRÆLASTHANDEL
VARDE BETONVAREFABRIK
Håkon Kunøe og Aage Pedersen

EJSTRUPHOLM TRÆLASTHANDEL

D. O. Svendsen

Tlf. Ejstrupholm 73

A. Erichsen

Statsaut. elektr. Installatør
Telefon 91
Varde

Aage Jensen

Nørregade

Kjellerup

Vestjydsk Automobil Lager

v/ Vilh. Mathiassen
Varde

D. A. Bus

Kjellerup Materialhandel
KJELLERUP

Aktieselskabet
„Hydor“
MASKINFABRIK

Haderslev

GERDA og H. G. HJORT

TANDTEKNIK
Storegade 39 - Tlf. 200
Varde

1/5 BROK & CO.

Sønderborg
BYGNINGSARTIKLER

SPAREKASSEN FOR
HADERSLEV BY OG OMEGN
Hjørnet af Gravene - Nørregade

Nordholts Margarinefabrik

Varde Tlf. 533

Elias B. Muus

Tlf. 1560 - Sønderborg

O. Lindegaard Hansen
Cykleforretningen
Rødby Østergade 44 Tlf. 1128

D. & C.

Ringkøbing

Chr. Schmidt

ved Collosseum
Sønderborg

Bohn Hansen

Isenkram
RØDBY

N. SKYTTE

Cementvarefabriken
Ringkøbing

Hans Knudsen
JERN & STAALFORRETNING
Tlf. 3040 - 5 Lin.
Sønderborg

KNUD AAGE

Tricotage
Rødby Tlf. 1341

L. S. Sørensen
FISKEEXPORT

Ringkøbing Tlf 78 - 79

AABENRAA
KUL KOMPAGNI A/S

Frank W. Pedersen

Holger Bak & Co's Eftf.
RØDBY

**J. STRANDBYGAARDS
BOGTRYKKERI**

SKJERN

Kelsey Otzen

Kolonial & Delikatesse
Tangparken Ribe

BANKEN FOR
RØDBY OG OMEGN

Frode Jakobsen kommende udenrigsminister?

Et af valgets opsigtsvækkende resultater blev at fhv. minister, medlem af Frihedsrådet, folketingsmand Frode Jakobsen mistede sit mandat og altså er gledet ud af folketinget.

Frode Jakobsen, der som bekendt var opstillet af socialdemokratiet, opnåede et betydeligt antal stemmer og deraf mange personlige stemmer fra flere opstillingskredse indenfor storkredsen, men han manglede dog 88 stemmer i at blive valgt.

Kendsgerningen forklares ud fra nummereringen, der var foretaget med hensyn til hvilke kandidater, der ved forrige valg havde opnået det største procentvise antal stemmer i sin kreds.

Det er meget beklageligt, at Frode Jakobsen er gledet ud af folketinget. Han var en dygtig kraft og både for modstandsbevægelsen og for hjemmeværnet var det godt, at han havde sæde i rigsdagen.

Om årsagen til, at Frode Jakobsen faldt, siger man fra velorienteret side indenfor socialdemokratiet, at årsagen bl. a. må søges i, at Frode Jakobsen har forsømt sin egen opstillingskreds. Man har i det daglige arbejde næsten ikke set noget til ham. Man anfører også, at han har slået for meget på frihedskampen og talt for meget om, at han var den første, der indenfor socialdemokratiet så nødvendigheden af tilslutning til Atlantpagten.

Information skriver lidt drilagtigt:

»Frode Jakobsen er utvivlsomt af og til partigruppen en besværlig mand. Undertiden vil man antagelig se ham hængt. Netop derfor burde man tage hensyn til, at vælgerne ønsker ham, og han havde kunnet få en endnu sikrere kreds, hvis han havde villet.«

Socialdemokraten svarer hertil i en noget irriteret tone, at Information taler mod bedre vidende og karakteriserer Frode Jakobsen

som et skattet medlem af rigsdagsgruppen.

Det er sikkert rigtigt, at Frode Jakobsen efterhånden er blevet et skattet og højt vurderet medlem af den socialdemokratiske rigsdagsgruppe.

Man vil derfor sikkert også vide at skaffe Frode Jakobsen en passende placering i det politiske arbejde.

Det kunne således nævnes, at Frode Jakobsen vel er en af de mest indsigtfulde indenfor partiet

i aktuelle udenrigspolitiske spørgsmål.

Ved en evt. ny socialdemokratisk regeringsdannelse vil der blive god lejlighed til at vise, at Frode Jakobsen er højt skattet ved at foretage en udnævnelse af ham til posten som udenrigsminister. Og måtte denne vej ikke værre farbar, er der den mulighed tilbage at udnævne ham til viceudenrigsminister.

Hans store indsigt i de storpolitiske forhold og hans indsats i Europarådet gør et sådant skridt naturligt.

4.-maj-dagen fik et festligt forløb

Men mange flere foreninger bør mindes dagen

En del foreninger og menigheds-samfund rundt omkring i landet har gjort det til en tradition at indbyde til en mindeaften den 4. eller 5. maj.

I Domkirken var der den 4. maj medvirken af studenterangerne og Einar Nørby.

Stiftsprovst Brodersen talte over emnet: Det gælder endnu friheden og freden.

Den 4. maj arrangerede »Gestapofangerne« ved den ukendte k-z-fanges mindesmærke en højtidelighed med sang og tale af dr. med. Halfdan Lefevre.

Om eftermiddagen den 4. maj arrangerede det internationale fodboldstævne, i anledning af D. B. U.s 50 års jubilæum en højtidelighed i Ryvangen.

Nellemoses 4-maj-monument, der afsløres foran kollegiet i Århus den 4. maj, er udhugget af en granitblok, der oprindeligt vejede 5000 kilo. Det færdige monument vejer et sted mellem 1000 og 1100 kilo.

I Esbjerg fik 4-maj-kollegiet sit

nye monument på befrielsesdagen. Det er udført af Jørgen Gudmundsen-Holmgreen og forestiller 2 unge mænd, der går frem med åben pande. Støbearbejdet er udført af bronzestøber L. Rasmussen, København.

5. maj afslørede Gentofte kommune den skulptur, billedhuggeren Axel Nielsen har udarbejdet i bronze, til minde om de Gentofteborgere, der faldt under Danmarks frihedskamp. Monumentet er opsat foran rådhuset umiddelbart ud til Bernstorffsvej. Afsløringen fandt sted den 5. maj kl. 12 og indledtes med to minutters stilhed. Der var ingen officiel højtidelighed, men de, der følte, at de måtte være med, var velkomne.

Og fra tusinder af hjem på land og i by strålede lysene på stilfærdig måde for at takke og mindes de, der døde, for at vi kunne leve.

Det ville imidlertid være godt, om man mange flere steder end tilfældet, er ville skabe tradition for fællesarrangementer.

Undertegnede har et par gange

AKKUMULATORFABRIKKEN
WOTAN
GLOSTRUP

arrangeret 4-maj-møder i større stil. Een gang på Fælleden, en anden gang på Rådhuspladsen.

Tilslutningen, stemningen og reaktionerne overgik de dristigste forventninger.

Men der er den side af sagen, at der skal en masse tid og kræfter til at lave noget sådant, når det skal være i den store stil.

Et ikke uvæsentligt punkt i arbejdet er økonomien. For skal der laves store folkemøder, kan man ikke afkræve entre, og salg af programmer og særlige mærker er det vanskeligt at få til at give noget virkeligt beløb.

Indtræffer der ugunstigt vejr, bortfalder muligheden jo helt for noget stort programsalg.

Imidlertid er også foreningsarrangementer af ikke ringe værdi.

Man kan ved at gå ind for dem både skaffe sin forening en god aften og desuden give et bidrag til at sørge for, at glæden over vor genvundne frihed holdes i live.

Der er ved et 4-maj-arrangement en glimrende lejlighed til at se tilbage og glædes over det, vi vandt, samt til at se fremad og finde de ting frem, der forpligter os ved tilrettelæggelsen af fremtidens linje.

J. F.

Menneskene bør handle mod hverandre i broderskabets ånd

Gribende højtidelighed ved nedsættelse af urnen fra Auschwitz

På V-dagen, den 8. maj, fandt en smuk og enkel højtidelighed sted ved Helligåndskirken i anledning af nedsættelsen af urnen, som fangekammerater har hjembragt fra Auschwitzlejren.

Skuespillerinde Berthe Quistgård reciterede Otto Gelstedes: Ved mindekorset.

Dr. med. Paul Thygesen holdt den egentlige tale. Han sagde:

Den 29. august 1946 blev der på dette sted gravsat en sort urne, fyldt med hvid aske fra krematoriet i Neuengamme, — den tyske koncentrationslejr, som blev afslutningen på så mange danskes modstand.

Den aske, vi står med i dag, er hentet i en lejr i Polen, — Auschwitz. Den ligger 70 km fra Krakow, og kun ved en bred, hurtigt strømmende flod er den adskilt fra byen, der nu bærer det polske navn Oswiecim.

Man når dertil ad biveje og gennem nåletræsplantager. På det sidste stykke vej findes kun enkelte fritstående træer på nøgne marker, gennemfurede af vandløb og grøfter. Det er fladt altsammen. Langt borte mod syd standes blikket af Karpaternes lave udløbere.

Tyskerne brugte altid disse flade

landskaber til deres menneskelejr. Bortset fra vagttårnene hæver lejrens barakker sig kun ubetydeligt over omgivelsernes plan.

Først når man cementstolperne, der foroven kurver indad mod lejren. De bærer den yderste række pigtråd i tætte kvadrater og med mellemrum skiltene: Achtung. Højspænding. Livsfare. Og dødningehovedet med de korslagte knogler under, — det forbandede symbol, der gik igen på kasketter, uniformskraver, gummitempler, gasbeholdere og dødsbunkernes celledøre. Bagved endnu en række pigtråd, — i ruller og vredet vildt ind i hinanden i over mands højde.

Jernbanesporene fører helt ind i pløret mellem barakkerne, og kreaturvognenes menneskelast blev først tømt ud inden for pigtråden.

I lange perioder kom der 10.000 nye fanger om dagen.

Uden for selve barakområdet, men inden for den yderste pigtråd ligger så gaskamre og krematorier, delvis sprængt i luften, da tyskerne rømmede lejren.

Antallet af likviderede når alene i denne lejr over fire millioner mennesker. Tallet er for stort at fatte. Fire millioner af alle slags. Europas anonyme partisaner. Selv om

de måske ikke kunne definere retfærdighed og sikkerhed, erkendte de fare og uretfærdighed. Og de traf et valg trods al uerfarenhed. Mennesker, som foretrak fred og ro og kærlighed. Ikke soldater, der som automater blev drevet til at udføre farlige handlinger, hvis resultater er meningsløse. Måske nogle såkaldte entusiastere. Nogle, anset for biologisk mindreværdige og uden kendskab til de Forenede Nationers erklæring om menneskerettighederne, der indledes: »Alle mennesker er født lige i værdighed og rettigheder. De er udstyret med fornuft og samvittighed, og de bør handle mod hverandre i broderskabets ånd«, — og som heller ikke blev omfattet af erklæringens 3. artikel, der lyder: »Enhver har ret til liv, frihed og personlig sikkerhed«. Mennesker, som troede på oprigtigheden af det, vi kalder demokrati. Nogle var uegnede til at slås og uegnede til koncentrationslejren, fordi de bare var idealister. Det var alle slags, — disse fire millioner. Men de fleste var folk, der følte, at idealister intet er værd, hvis ikke man tror lidenskabeligt på dem, og hvis ikke idealerne kan omsættes i handling i stedet for at spredes i dagdrømme. Disse mænd var Europas håb. Fire millioner likviderede personlige muligheder, som i Auschwitz' gaskamre frelste andre muligheder, som de fandt ikke blot et forsvar —, men en aktiv kamp værd.

Fem gaskamre lå der, byggede sammen med hver sit krematorium, og jorden omkring var dækket med gråt.

Vi står med nogle håndfulde af denne aske. Den repræsenterer uendelige dages lidelser og savn, måneder og år, der sammenlagt rækker langt tilbage før vor tidsregnings begyndelse.

Men den tanke, at I fire millioner fra Auschwitz har eksisteret, bør fylde os med håb.

Og når asken fra Auschwitz nu gravsættes side om side med asken fra Neuengamme, er det for os symbolet på, at vor frihedskamp

ikke blot var en kamp for national befrielse, men et led i Europas forsvar for menneskeheden mod en ondskab, der truede hele verden.

Asken, hentet fra disse to lejre på hver sin side af jerntæppet, tager vi til vidne på, at forskellen mellem mennesker ikke kan være så stor, at den kan retfærdiggøre en gentagelse eller en efterligning.

Derefter nedsatte konsul Kaj V. Dahl, Horsens, urnen fra Auschwitz, og pastor Poul Riis (tidligere Dachau — Neuengamme) foretog jordpåkastelsen.

— I k-z-lejrene blev mennesket afklædt, så dets dårligste og bedste egenskaber trådte frem, sagde han. Det viste sig her, at mennesker er lavet af det samme stof, når vi kommer dybt nok ned.

Jeg foretager jordpåkastelsen under det perspektiv, som Jesus Kristus har tegnet for os, når han siger: Jeg er opstandelsen og livet. Den, som tror på mig, skal leve, om han end dør.

Den enkle højtidelighed sluttede med kransnedlæggelse bl. a. af den polske gesandt i Danmark. Der var også kranser fra modstandsfolkene på Amager, fra Kammeraternes Hjælpefond og fra Stutthofforeningen.

Esbjerg - Odense

I anledning af 4-maj dagen havde lrs. Rambusch, Esbjerg, der er formand for den stedlige forening af tidligere fanger fra besættelsestiden, indbudt til en sammenkomst på Frihedskollegiet.

Bl. a. var kollegianerne mødt frem med næsten 100%. Aftenens tale blev holdt af konsul Kaj V. Dahl, Horsens. Hans emne var: Hvad er det at være dansk. Talen blev hilst med kraftigt bifald.

Også på 4-maj-kollegiet i Odense havde man kaldt sammen til mødeaften.

Her samledes kollegianerne med kollegiets bestyrelse og venner til et arrangement, der bød på alvor og gammen. Tidligere medlem af frihedsrådet, biskop H. Øllgård,

genopfriskede i en smuk tale personlige minder fra besættelsen, og skuespiller Ole Larsen reciterede digte af bl. a. Nordahl Grieg, Halfdan Rasmussen og Arnulf Överland samt det gribende digt »De unge døde soldater« af Archibald Mac Leich. I den muntre afdeling optrådte pianisten Helmuth Madsen og »Odense Lillekor«, og bagefter var der dans.

Frøslev-lejren kan klares på 12 linjer, påstår Åbenrå-redaktør

Vi har tidligere kritiseret, at den pjece, Folk og Værn har udsendt om egnen ved grænsen, kun ofrer 12 linjer på Frøslev-lejrens historie.

Pjecens forfatter Carl O. Brix skriver til os, at vor kritik har gjort ham en smule ondt.

Vi sluttede vor omtale med at rejse spørgsmålet, om ikke de værnepligtige, for hvem pjecen er fremstillet, gerne ville have læst lidt mere om det liv, der gav den

nuværende Padborg-lejr sin egentlige placering i det danske folk end de 12 linjer, pjecen bringer.

Redaktør Brix bemærker hertil: — Hvis det var til mig, De stillede spørgsmålet, om soldaterne, der ligger i Padborg-lejren, ikke kunne ønske at få mere at vide om lejren og dens historie, må jeg svare, at det tror jeg ikke. I hvert fald ikke gennem dette lille orienterende hefte. Naturligvis skal de have mere at vide, og det får de også — fortalt, medens de er garnisoneret i lejren. Brochuren skal kun give en kort orientering, der er ikke plads til mere.

Hertil kan vi bemærke, at ikke alle befalingsmænd i Padborg-lejren er lige ivrige for at fortælle soldaterne, hvorfor lejren egentlig er bygget. De lader simpelthen spørgsmålet ligge. De kan jo også trøste sig med, at soldaterne kan læse derom i Brix's pjece, men der står jo ingenting, for han har regnet med, at soldaterne fik det mundtligt.

Og drejer det sig om befalings-

F.N.s nye generalsekretær, Dag Hammarskjöld (til venstre) drøfter arbejdet med sin forgænger, Trygve Lie, der i 1946 tiltrådte som F.N.s første generalsekretær.

mænd, der i deres undervisning giver Frøslev-lejrens første tider en naturlig placering, gælder det, at gribes soldaterne deraf, vil disse kun være glade for senere hen i pjecen at have et resume.

Hvordan man end vender og drejer sagen med de 12 Frøslev-linier, bliver resultatet, at man som velorienteret må sige, at pjecens tilrettelægning var forkert.

»Livsgnisten« nu også på svensk

Remarque og hans nye bog
II

Under berømmelsens solopgang boede Remarque i en lille, beskeden lejlighed i Berlin sammen med sin unge kone. Hans hobbyer var at samle på negerskulptur og at fodre sine guldfisk. Om sig selv sagde han beskedent til den svenske skribent Vilhelm Scharp: »Jeg er jo kun et ganske almindeligt menneske, og 'Intet nyt fra Vestfronten' kunne lige så godt være skrevet af en anden af os. Vi var jo blot en gruppe unge mennesker, sprudlende af liv, som burde have fået lov til at blomstre med græsset og træerne, men som nu blev kastet ind i et kaos af gru og død.« For så vidt kunne ordene lige så godt være sagt fem og tyve år senere.

Remarque blev den tyske ungdoms helt, men i 1933 brændte nazisterne restoplaget af hans bog, forbød filmen, som var skrevet over bogen, og han, som allerede dengang havde bragt sig i sikkerhed i Schweiz, blev fradømt sit tyske statsborgerskab.

Siden den tid er meget vand løbet i stranden. Remarque har udgivet flere bestsellers, som er blevet filmatiseret. Han har opholdt sig en del i New York, hvor professionelle rygtesmede i tidens løb har sat hans navn i forbindelse med Marlene Dietrich og andre filmstjerner. Efter at have skrevet sin første succesbog sagde Remarque: »Helst ville jeg forsvinde helt og holdent, forandre mit navn, lade skægget vokse, begynde en ny tilværelse og aldrig

De nye legater på 150.000

Bestyrelsen for Kammeraternes Hjælpefond opretter herved i henhold til vedtagelse på hovedbestyrelsesmøde i Odense den 21. marts 1953 følgende fundats for et den nævnte dag stiftet legat:

§ 1.

Legatets navn vil senere blive meddelt.

§ 2.

Legatkapitalen fremkommer ved overskud fra det af fonden udgivne månedssblad »Pigtråd« og fastsættes til kr. 150.000,—, der uddeles med 50.000,— kr. årlig i 3 år, 1. gang i indeværende år.

§ 3.

Legatet bestyres af forretningsudvalget for Kammeraternes Hjælpefond, hvis formand fungerer som formand for legatbestyrelsen. Bestyrelsen for Kammeraternes Hjælpefond vælger blandt sine medlemmer 2 suppleanter, der, om nogen af bestyrelsens medlemmer måtte afgå ved døden eller fratræde sit hverv, indtræder i den afdødes eller fratrådtes sted i en samtidig med valget angiven orden.

Bestyrelsen erholder intet vederlag for sit arbejde med legatets bestyrelse.

§ 4.

Legatet tildeles udelukkende kammerater, der bevisligt er invaliderede som følge af deltagelse i frihedskampen og fortrinsvis ofre for de tyske koncentrationslejre, som deltagere i gruppearbejde, sabotage, ildkamp o. l., eller som følge af tortur.

§ 5.

Det er tanken med legatets oprettelse at yde en videregående hjælp end den, der ydes i h. t. loven om erstatning til frihedskæmpere og deres efterludte, loven om invalideforsorg o. l., hvorfor småinvaliders ansøgninger vil være at behandle med ganske særlig forståelse.

§ 6.

Legatet uddeles i maj måned i portioner på 600 — 1.200 kr. at udbetale månedsvis forud med 1/12 pr. gang.

Undtagelsesvis skal hele legatportionen kunne udbetales på een gang.

Legatet kan tildeles samme person mere end een gang, men søges for et år ad gangen.

§ 7.

Bekendtgørelsen om legatets uddeling skal ske i »Pigtråd« og i det eller de blade, bestyrelsen til enhver tid måtte bestemme.

§ 8.

Det pålægges bestyrelsen at føre en protokol over legatet.

I denne protokol indføres legatfundatsen, oplysning om, hvem legatet tildeles og med hvor meget, samt iøvrigt alle meddelelser og oplysninger, der måtte være af interesse for legatet.

§ 9.

Legatet kan ikke være genstand for overdragelse, transport eller pantsætning, ej heller for arrest, execution eller anden retsforfølgning.

§ 10.

Spørgsmål om adgang til nydelse af legatet kan ikke gøres til genstand for rettergang, men afgøres alene af bestyrelsen.

§ 11.

Over legatets anvendelse skal bestyrelsen hvert år på Kammeraternes Hjælpefonds bestyrelsesmøder aflægge regnskab. Legatets regnskabsår er kalenderåret. Legatregnskabet skal, forsynet med bestyrelsens underskrift, samtidig med fondens regnskab afgives til revision hos den af Kammeraternes Hjælpefonds bestyrelse udpegede statsautoriserede revisor, der ligeledes regelmæssigt fører tilsyn med regnskabsførelsen.

skrive mere.« Men det er svært kun at nippe til berømmelsens bæger . .

I »Livets Gnist« har han villet skabe en pendant til »Intet nyt fra Vestfronten«. Ligesom i hans ungdomsværk dør bogens hovedperson, fange nummer 509, til sidst, men trods legemlig og åndelig tortur dør han ubesejret. Fangelejren er ikke blot et sted i Tyskland, men alle verdens fangelejre både under og efter krigen. Bogen er mesterligt skrevet i Remarques knappe stil. Fra askens slagter rejser det store broderskabs martyrer sig sejrrigt og ubetvingeligt — livets gnist er i dem, de kan aldrig dø.

Mange vil måske undre sig over, at Remarque har kunnet skabe denne bog eftersom han ikke selv har siddet i k-z-lejr.

Hans navn giver naturligvis på forhånd bogen en særlig placering, men hvis bogen ikke i sig selv var betydelig, ville den dog ikke opnå den placering, den vitterlig har opnået verden over.

Remarque har ikke blot sat sig ind i sit emne, han har her også brugt sin rige indfølelse.

Den kan man ikke studere sig til. Den er geniets nådegave.

Man kan få denne tanke: Hvad ville der være sket Remarque, hvis han ikke i tide havde bragt sig i sikkerhed i Schweiz.

Ja, han var antagelig selv kommet i k-z-lejr.

Ville hans bog: Livets Gnist da alligevel være skabt af ham? Måske, men det er dog mere sandsynligt, at en mand med så rigt og så dybtgående nuanceret et følelsesliv ville være omkommet.

Remarques bog: Livets gnist er nu også kommet på svensk. Her har man givet den titlen: Livsgnistan.

Svenska Dagbladets litteraturanmelder ofrer en del plads på omtalen af bogen.

Som indledning fremsætter han nogle betragtninger overfor de problemer der rejser sig ved bogens fremkomst bl. a. dette, at Remarque ikke har oplevet sit Tyskland de sidste 20 år, og at vi nu efterhånden har den sidste krig på en del års afstand, men — tilføjes det:

Det er ikke det bærende i romanen at beskrive afskyelige kendsgerninger, men at bevise åndens magt og kraft til at overleve kroppens fornødelser og plager.

Svenska Dagbladet karakteriserer til slut: Livsgnisten som: Uden sammenligning Remarques bedste bog.

Efterlysning

Den norske modstandsmand, civilingeniør Johan Herman Wessel, søn af afdøde generaldirektør Hjalmar Wessel, Oslo, var ansat i Rjukan-distriktet, da Norge blev okkuperet. For at kunne deltage videre

i kampen gik han over fjeldet i Vestlandet, og det er konstateret, at han ikke er omkommet på denne tur — men hvor er han nu? spørger hans gamle mor.

Han er født den 22. 7. 1915. Danskere, der evt. måtte kunne give oplysninger om ingeniør Wessel, bedes skrive til fru Kirsten Baarsrud, Sarpsborg, Norge.

Ny dr. med.

Læge Paul Thygesen, tidligere Neuengamme m. fl. lejre, forsvarer den 28. maj en afhandling »The course of disseminated sclerosis«

Ved monumentet for den ukendte k-z-fange den 4. maj 1953 om aftenen.

for den medicinske doktorgrad ved Københavns universitet.

Man regner med, at 5000 mennesker i Danmark lider af denne nervesygdom, der endnu ikke har noget dansk navn.

Sygdommen svækker ikke åndsevnerne, men viser sig oftest ved lammelser i arme og ben.

Den er særlig hyppigt udbredt i Nordeuropa og Nordamerika.

Paul Thygesen var den egentlige initiativtager til oprettelsen af »Landsforeningen af besættelsestidens politiske fanger«.

Han har på mesterlig måde skildret iagttagelser og oplevelser i Neuengamme og Husum k-z-lejre.

Tidligere k-z-lejrfange opretter millionlegat

Den 39-årige Leon Jolson, der er født i Polen, men for et år siden fik amerikansk statsborgerskab, har i anledning af 1-årsdagen for erhvervelsen af sit statsborgerskab stiftet et legat på 1 million D-mark til støtte for tolerance og bedre forståelse mellem racer, religioner og folk. Jolson kom så sent som i 1947 til USA — med 9 dollars på lommen. Under krigen sad han i tysk koncentrationslejr. Efter sin indvandring til USA fik han generalagentur for USA for en ny italiensk symaskine, og i dag har han 1630 salgsafdelinger i staterne og er flere gange millionær.

At lære at tænke selv

En jubilerende førstelærer, *Johs. Rasmussen*, Svanninge, siger til »Fyens Tidende«:

— Som årene er gået, er jeg mere og mere kommet til den overbevisning, at det er nødvendigt og påkrævet at lære børnene at tænke selv.

Da tyskerne havde afhentet mig

og anbragt mig i Frøslev-lejren, havde jeg rigtig lejlighed til at se, hvilke følger der kan opstå, når ungdommen ikke lærer at tænke selv. Alle de unge tyskere var jo vildledt og gjorde blot, som der blev sagt, uden at tænke personligt over tingene. Jeg sagde da til mig selv: Hvis du nogen sinde vender tilbage til din skole, så må du stræbe efter at gøre dit arbejde endnu bedre og lære børnene at handle selvstændigt, så den danske ungdom ikke kan vildføres i samme grad som den tyske.

Overmagten, man måtte bøje sig for

Folketingsmand dommer *Thestrup* der er medlem af bestyrelsen for Kammeraternes Hjælpefond, har flere gange på rigsdagen taget til orde for en bedre erstatningsmæssig behandling af invaliderne fra frihedskampen.

Fra den nu overståede valgkamp fortæller han følgende morsomme oplevelse.

— Der var vælgermøde i en stationsby i Vestjylland. Diskussionen blev ophidset, idet forskellige lokale spørgsmål blev inddraget i debatten. Dirigenten var meget lidt myndig, og navnlig kunne han ikke holde taletiden inden for de fastsatte fem minutter. Adskillige gange havde en dame med et meget bestemt udseende og meget bestemte meninger haft ordet, og da det skete igen, og hun talte betydeligt ud over sin taletid, sagde folketingsmand Harald Nielsen og jeg til dirigenten, at han måtte standse hende. Han så på os med et ulykkeligt blik og sagde: — Det kan jeg ikke, det er min kone.

Over for dette argument bøjede Harald Nielsen og jeg os straks.

DACHAU-KLUBBEN

afholder sin årlige skovtur med damer i De små Haver i Pilealléen nr. 10—12, lørdag den 13. juni kl. 18,30 prc., hvor vi spiser vort medbragte smørrebrød. Øl og kaffe fås i haven.

Bestyrelsen

INDHOLD:

	Side
Kongehuset under besættelsen.....	83
Videnskabelig undersøgelse af k-z-lejrenes hungersygdomme....	91
Fangeforeningernes virksomhed og struktur.....	95
Sjællandskonventet, tværpolitik i praksis.....	97
Ranumkonventets stortur til Flensborg.....	99
Vi kan ikke passivt stole på andres indsats.....	103
Samarbejde med tyske foreninger?.....	103
Gestapofangerne til Ramlösa.....	105
Frode Jakobsen udenrigsminister?.....	107
4-maj dagens festlige forløb.....	107
I broderskabets ånd.....	108
Millionlegat til fremme af tolerance.....	112

PIGTRAAD

Organ for og udgivet af Kammeraternes Hjælpefond. Udkommer med 12 numre årligt. Abonnement 15 kr. pr. år. (Girokonto 780 kan benyttes ved bestilling af abonnement.)

SEKRETARIAT

Ekspedition, abonnements- og annonceafdeling, St. Kannikestræde 10, Kbh. K. (kontortid 9—12,30). Minerva 1336.

REDAKTION

Ansvarshavende redaktør: Overlærer Johs. Fosmark, Slagelsegade 9, 2. sal, København Ø. Telefon: Øbro 8537 (træffes bedst 17,30—18,30).

Redaktionsudvalg: Seminarieførstander Paul Holt, kaptajn Aage Eifer, pastor Poul Riis.

Indlæg, artikler, meddelelser, breve fra læserne m. v., der ønskes optaget i bladet, må være redaktionen i hænde senest den 25. i denne måned.

FORRETNINGSFØRER

Arkitekt H. Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137, Charlottenlund. Telefon: Ordrup 5075.

MEMLEM AF
FORENINGEN AF DANSKE
UGEBLADE, FAGBLADE OG TIDSSKRIFTER

Trykt i 11.605 eksemplarer.
Aflleveret til postvæsenet d. 15. maj